

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης
Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ ΤΗΣ
ΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΜΕ ΤΗ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

Κωνσταντούρας Χαράλαμπος 4248
Τσουκάλης Μιχαήλ 4249

Επιβλέπων καθηγητής : Ρομπογιαννάκης Ιωάννης

Ηράκλειο , Οκτώβριος 2014

Ευχαριστίες

Ένα ιδιαίτερο ευχαριστήριο στο κύριο Ρομπογιαννάκη Ιωάννη, επιστημονικό συνεργάτη του ΤΕΙ Κρήτης, για τη βοήθεια και τη συμπαράσταση για την επίτευξη αυτής της πτυχιακής εργασίας.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	4
Εισαγωγή	4
Κεφάλαιο 1^ο : Πράσινη επιχειρηματικότητα	5
1.1 Ορισμός πράσινης επιχειρηματικότητας	5
1.1.1 Ιστορία πράσινης επιχειρηματικότητας	5
1.1.2 Λίγα λόγια για τη πράσινη επιχειρηματικότητα	6
1.1.3 Η αντίληψη της πράσινης επιχείρησης	7
1.2 Η αλλαγή μίας επιχείρησης σε «πράσινη»	10
1.3 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη	12
1.3.1 Η τριμερής διάσταση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης	13
1.4 Η πράσινη επιχειρηματικότητα σε καιρό κρίσης	14
1.5 Ανεύρεση πόρων για την πράσινη επιχειρηματικότητα σε καιρούς κρίσης	15
Κεφάλαιο 2^ο : Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης	16
2.1 Ορισμός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης	16
2.1.1 Διάφορα πρότυπα πιστοποίησης	16
2.1.2 Πλεονεκτήματα από την εγκατάσταση των προτύπων ISO	17
2.2 Πρότυπο ISO 14001	17
2.2.1 Οφέλη προτύπου ISO 14001	18
2.3 Σύστημα Διαχείρισης EMAS	18
2.4 Πρότυπο BS 8555	19
Κεφάλαιο 3^ο : Περιβαλλοντική αδειοδότηση και νομοθεσία	22
3.1 Περιβαλλοντική αδειοδότηση	22
3.2 Περιβαλλοντική νομοθεσία στην ΕΕ	23
3.3 Περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα	24
Κεφάλαιο 4^ο : Δευτερογενής έρευνα	26
4.1 Πράσινη επιχειρηματικότητα στην ΕΕ	26
4.2 Πράσινη επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα	27
4.3 Πράσινη επιχειρηματικότητα στη Κρήτη	29
4.3.1 Πράσινη επιχειρηματικότητα στο Ηράκλειο	30
4.4 Πράσινη επιχειρηματικότητα στα Δωδεκάνησα	31
4.4.1 Πράσινη επιχειρηματικότητα στη Ρόδο	31
Κεφάλαιο 5^ο : Πρωτογενής Έρευνα	32
5.1 Σκοπός	32
5.1.1 Ερευνητικά ερωτήματα	32
5.2 Μεθοδολογία	32
5.2.1 Περιορισμοί έρευνας	33

5.3 Αποτελέσματα	33
5.4 Συμπεράσματα	43
Κεφάλαιο 6^ο : Σύγκριση αποτελεσμάτων	45
6.1 Σύγκριση δευτερογενής με πρωτογενής έρευνα	45
6.1.1 Μελέτη περίπτωσης : Πόλη της Ηρακλείου	45
6.1.2 Μελέτη περίπτωσης : Πόλη του Ρόδου	46
6.2 Σύγκριση αποτελεσμάτων πρωτογενών ερευνών Ηρακλείου Ρόδου	46
6.3 Συμπεράσματα	47
Κεφάλαιο 7^ο : Βιβλιογραφία	53
7.1 Πίνακας συντομεύσεων	53
7.2 Βιβλιογραφία	54
Κεφάλαιο 8^ο : Παράρτημα	57
Παράρτημα	57
Ερωτηματολόγιο επιχειρήσεων	57

Copyright © Κωνσταντούρας Χαράλαμπος, Τσουκάλης Μιχαήλ 2014
 Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.
 Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων
 του ΤΕΙ Κρήτης δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του
 συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Περίληψη

Η συγκεκριμένη εργασία επιλέχθηκε με σκοπό την διεξαγωγή συμπερασμάτων στα ερευνητικά ερωτήματα για την πράσινη επιχειρηματικότητα. Για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας χρησιμοποιήθηκε πρωτογενής και δευτερογενής έρευνα. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τη πρωτογενή έρευνα είναι τα δομημένα ερωτηματολόγια στις επιχειρήσεις στο πλαίσιο της πτυχιακής εργασίας.

This paper selected in order to draw conclusions in our research questions on green entrepreneurship. For the preparation of this study used primary and secondary research. The methodology used for the primary research is structured questionnaires to companies within the thesis.

Εισαγωγή

Για την επίτευξη αποτελεσμάτων από τη συγκεκριμένη έρευνα , επιλέχθηκε τυχαία ένα δείγμα 100 επιχειρήσεων από κάθε πόλη , ανεξάρτητα από το μέγεθος τους , μέσω δομημένων ερωτηματολογίων.

Σκοπός αυτής της δειγματοληψίας είναι να αναδειχθεί εάν οι επιχειρήσεις των δυο πόλεων γνωρίζουν τι είναι πράσινη επιχειρηματικότητα , ποια είναι η γνώμη τους σχετικά με αυτή και για ποιους λόγους εφαρμόζουν / επενδύουν / κατευθύνονται στην πράσινη επιχειρηματικότητα εάν αυτό συμβαίνει.

Επιλέχθηκε δε, να παρθεί δείγμα από αυτές τις δυο πόλεις για να γίνει σύγκριση των αποτελεσμάτων τους και να αποδειχθεί εάν δυο πόλεις με πολλά κοινά χαρακτηριστικά , κινούνται στο ίδιο μήκος κύματος όσον αφορά την ευαισθησία των επιχειρήσεων ως προς το περιβάλλον.

Κεφάλαιο 1^ο

Πράσινη επιχειρηματικότητα

1.1 Ορισμός πράσινης επιχειρηματικότητας

Πράσινη επιχειρηματικότητα είναι μία στρατηγική που εφαρμόζει η επιχείρηση, η οποία ουσιαστικά είναι μία μορφή οικονομικής δραστηριότητας που θέτει τη προστασία του περιβάλλοντος στους κύριους στόχους της επιχείρησης. Η πράσινη επιχείρηση θέτει συγκεκριμένη στάση απέναντι στο φυσικό περιβάλλον, όπου η προστασία του περιβάλλοντος υιοθετείται στο σύνολο των δραστηριοτήτων της. (Οικονομικό πανεπιστήμιο Αθηνών– θέματα επιχειρηματικότητας– πράσινη επιχειρηματικότητα, 2011)

1.1.1 Ιστορία πράσινης επιχειρηματικότητας

Η πράσινη επιχειρηματικότητα δεν είναι κάτι καινούριο, καθώς υπήρχε ήδη από τους πρώτους πολιτισμούς οι οποίοι είχαν στενή σχέση με τη φύση. Εμφανίστηκε πιο οργανωμένα σε όλο τον κόσμο, αρχίζοντας από τον Αριστοτέλη, ο οποίος δημιούργησε το πρώτο ζωολογικό πάρκο, την θέσπιση νόμων υπέρ των ζώων στην Ινδία, έως και τη δημιουργία αρδευτικού συστήματος στη Μεσοποταμία και τα αποχετευτικά έργα στη Ρώμη. Από το μεσαίωνα άρχισαν να εμφανίζονται τα πρώτα προβλήματα ρύπανσης αλλά δεν λήφθηκαν μέτρα για την καταπολέμηση τους. Τον 18^ο αιώνα έγιναν οι πρώτες απόπειρες για την προστασία του περιβάλλοντος με τη θέσπιση των πρώτων περιβαλλοντικών αρχών λόγω διαφόρων περιβαλλοντικών προβλημάτων (αποχέτευσης, σκουπιδιών) που εμφανίστηκαν εκείνη την περίοδο λόγω της πυκνοκατοίκησης των πόλεων. (Ζήσης Ι., 2003). Παράλληλα με την ανάπτυξη της βιομηχανίας και την εξέλιξη της τεχνολογίας, λήφθηκαν αποφάσεις για την λύση των προβλημάτων σχετικά με το περιβάλλον, τα οποία δεν λαμβάνονταν υπόψη στα μοντέλα της βιομηχανικής ανάπτυξης μέχρι το τέλος του 20ου αιώνα λόγω ότι το περιβάλλον θεωρούνταν αυτονόητα ανεξάντλητος πόρος για την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών. (Καραμέρης Κ., 2008). Τέλος, τον 20ο αιώνα έγινε η πρώτη θέσπιση προστατευόμενων περιοχών και από το 1972 έως τώρα γίνονται διασκέψεις ώστε να παρθούν αποφάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος. (Ζήσης Ι., 2003)

1.1.2 Λίγα λόγια για τη πράσινη επιχειρηματικότητα

Η πράσινη επιχειρηματικότητα είναι μία πολύ σημαντική στρατηγική που μπορεί να αφομοιωθεί από τις επιχειρήσεις για δύο λόγους. Πρώτον, μέσω αυτής επιτυγχάνεται ανάπτυξη της επιχείρησης με διάφορες εναλλακτικές και καινοτόμες ενέργειες ή εφαρμογές. Πέρα όμως από την ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος πλέον αφομοιώνεται ως κύριο μέλημα της επιχείρησης.

Οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί χρησιμοποιούν σε μικρό ή μεγάλο βαθμό φυσικούς ή εναλλακτικούς πόρους, ανανεώσιμους και μη, οι οποίοι προέρχονται από το περιβάλλον. Άρα μπορεί να θεωρηθεί ότι το φυσικό περιβάλλον είναι ένα μέρος από το επιχειρηματικό περιβάλλον της επιχείρησης. Η γη, το έδαφος, η θάλασσα, η ηλιακή και αιολική ενέργεια είναι κάποιοι από τους πόρους που αξιοποιεί η επιχείρηση στη παραγωγή της. Αυτό όμως θέτει σε κίνδυνο τους μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους, διότι ολοένα και μειώνονται.

Έτσι, οι δραστηριότητες της πράσινη επιχειρηματικότητας κρίνονται πλέον απαραίτητες και για το περιβάλλον αλλά και για την ίδια την επιχείρηση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαφόρων ενεργειών, κάποιες από τις οποίες είναι:

- 1) Η παραγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών.
- 2) Βελτιστοποίηση της χρήσης των πρώτων υλών (νερό , ενέργεια κλπ.).
- 3) Η όσο το δυνατόν ικανοποιητική κάλυψη των αναγκών και των απαιτήσεων των πελατών.
- 4) Επενδύσεις με κύριο στόχο τη προστασία του περιβάλλοντος.
- 5) Η προσαρμογή της κοινωνίας και της οικονομίας στη φύση , μέσω της παραγωγής εναλλακτικών και οικολογικών προϊόντων / υπηρεσιών.
- 6) Η αφομοίωση της σημασίας και της αξίας της προστασίας του περιβάλλοντος όχι μόνο από τις επιχειρήσεις αλλά και από τους πολίτες. (Σιδεράτου Ε.)

Μέσω αυτών των ενεργειών επιτυγχάνονται πολλά όπως η μείωση των αποβλήτων από τη παράγωγη προϊόντων και υπηρεσιών ή άλλων ενεργειών, η μείωση του λειτουργικού κόστους της επιχείρησης, η ενίσχυση της κοινωνικής ευθύνης της επιχείρησης, η αξιοποίηση ευκαιριών που προέρχονται από διάφορους οργανισμούς όπως οι κυβερνήσεις ή Ε.Ε. και η αύξηση πιθανότητας κατάκτησης μεγαλύτερου μεριδίου της αγοράς έναντι των ανταγωνιστών. Αυτά είναι μερικά από τα πλεονεκτήματα της εφαρμογής της πράσινης επιχειρηματικότητας.

Σύμφωνα με όλα αυτά, η πράσινη επιχειρηματικότητα θεωρείται πλέον μία πολύ ανταγωνιστική στρατηγική όχι μόνο για τις μεγάλες επιχειρήσεις αλλά και για τις μικρές, η οποία μπορεί να δώσει τη δυνατότητα ανάπτυξης της επιχείρησης με πρωτοποριακές

ενέργειες, αλλά λαμβάνοντας πλέον τη σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος και τη διατήρηση αυτής. Ο σωστός σχεδιασμός και η εφαρμογή των ενεργειών αυτών μπορεί να δώσει την απαιτούμενη προώθηση ώστε η επιχείρηση να καταστεί αξιόλογη και ανταγωνιστική. Αυτό όμως δεν μπορεί να επιτευχθεί αν η νοοτροπία της επιχείρησης δεν δεσμευτεί να κάνει όσο το δυνατό περισσότερες ενέργειες και λειτουργίες με σκοπό τη προστασία του περιβάλλοντος. (Σιδεράτου Ε., 2011)

1.1.3 Η αντίληψη της πράσινης επιχείρησης

Μέσα στο επιχειρηματικό περιβάλλον περιλαμβάνεται το φυσικό, αυτό σημαίνει ότι όλοι οι φυσικοί πόροι που αξιοποιούνται και που εκμεταλλεύονται οι επιχειρήσεις, προέρχονται από τον αέρα, τη γη και τη θάλασσα. Εφόσον περιορίζονται οι φυσικοί πόροι, θα υπάρξει μείωση της ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Παρουσιάζεται μεγάλη σπατάλη στα κυριαρχικά κυρίως και καταναλωτικά συστήματα των επιχειρήσεων. Τα συστήματα αυτά χρησιμοποιούν ποσότητες άφθονου πετρελαίου και άλλων ορυκτών πηγών οι οποίες όμως δεν ανανεώνονται. Τα πλέον εξυπνότερα παραγωγικά συστήματα βασίζονται στην αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των διάφορων πόρων που είναι διαθέσιμοι, όπως ανθρώπινους, οικονομικούς και φυσικούς πόρους και επιτυγχάνει τη μείωση της χρήσης των ορυκτών πόρων.

Στην εποχή όπου υπερισχύουν τα βιομηχανικά και τυποποιημένα προϊόντα, όπως και οι διάφορες υπηρεσίες που τα συνοδεύουν, πρέπει να στοχεύουν στη βελτιωμένη ποιότητα ζωής. Η πράσινη επιχείρηση περιλαμβάνει ως επί το πλείστον, μία τεράστια ποικιλία τέτοιων παρερχόμενων υπηρεσιών όπου μπορούν να βελτιώσουν τη ποιότητα ζωής στις μέρες μας. (Εγχειρίδιο πράσινης επιχειρηματικότητας)

Η στάση της διεθνούς κοινής γνώμης απέναντι στη πράσινη επιχείρηση γίνεται ολοένα και περισσότερο θετική. Εκτός από την αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής, οι καταναλωτές απαιτούν τη προσεκτικότερη και πιο φιλική στάση των επιχειρήσεων απέναντι στο φυσικό περιβάλλον. Η αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων σε συνδυασμό με τις επιβλαβείς λειτουργίες των επιχειρήσεων δεν βοηθούν στην προστασία του περιβάλλοντος. Έτσι η πράσινη επιχειρηματικότητα είναι μια πολύ δελεαστική στρατηγική προκειμένου να καλυφθεί η απαίτηση των καταναλωτών αλλά να υπάρξουν και τα κατάλληλα οφέλη για την επιχείρηση.

Γιατί όμως οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις προσπαθούν να επιδιώξουν διάφορες τέτοιες τεχνικές, οι οποίες θέτουν τη προστασία του περιβάλλοντος στις αξίες της στρατηγικής κάθε επιχείρησης; Η υιοθέτηση τέτοιων τεχνικών περιλαμβάνει διάφορα πλεονεκτήματα όπως:

1. Μείωση λειτουργικού κόστους της επιχείρησης.

Η χρήση λαμπτήρων χαμηλής κατανάλωσης, ηλιακοί συλλέκτες, εξοικονόμηση ύδατος, η διάθεση αποβλήτων είναι μερικές από τις διάφορες τεχνικές οι οποίες μπορούν να μειώσουν κατά πολύ το λειτουργικό κόστος. Επομένως, ένα σημαντικό μέρος από το κόστος μπορεί να αποφευχθεί μέσω της περιβαλλοντικής αποδοτικότητας της. Εφόσον μία επιχείρηση χρησιμοποιεί τέτοια εργαλεία όπως πχ. Η χρήση εναλλακτικών πηγών ενέργειας, μπορεί να συνδεθεί άμεσα με την οικονομική αποδοτικότητα άρα και το σύνολο της αποδοτικότητας μίας επιχείρησης κατά τη παραγωγική διαδικασία. Επίσης η ταχύτερη απόσβεση των 'πράσινων' επιχειρήσεων και το πλεονέκτημα της επιχείρησης να παράγει προϊόντα ή να προσφέρει υπηρεσίες, που παράγονται εναλλακτικά και να τα προσφέρει σε ανταγωνιστικότερες τιμές, είναι κάποιοι λόγοι για την υιοθέτηση τέτοιων ενεργειών.

2. Δημιουργία νέων εμπορικών ευκαιριών για τη προώθηση των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών στη πράσινη αγορά και στους καταναλωτές.

Η πράσινη επιχειρηματικότητα προσφέρει νέες ιδέες, καινοτομίες, τεχνικές καθώς και διάφορα παραγόμενα προϊόντα. Οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη πράσινη επιχειρηματικότητα και γενικά το περιβάλλον, αναπτύσσουν μία δυνατή δημόσια εικόνα. Όχι μόνο στους καταναλωτές αλλά επίσης στους προμηθευτές, στους ανταγωνιστές και στη κοινωνία γενικότερα. Η ευαισθησία προς τη προστασία του περιβάλλοντος από τη μεριά των επιχειρήσεων, μπορεί να προσελκύσει μία νέα κατηγορία καταναλωτών και πελατών, όπου η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί μία μεγάλη αξία και υποχρέωση.

3. Αξιοποίηση αποτελεσματικών οικονομικών ευκαιριών και κινήτρων που προέρχονται από το κράτος και την Ε.Ε.

Τα κίνητρα και οι διευκολύνσεις που προσφέρονται από το κράτος και από την Ευρώπη γενικότερα, είναι άκρως ελκυστικά. Τα διάφορα προγράμματα περιλαμβάνουν χρηματοδοτήσεις όπως: χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμηση διάφορων πηγών και πόρων, ανακύκλωση και ανάκτηση των αποβλήτων, εισαγωγή περιβαλλοντικά φιλικών τεχνολογιών και η πραγματοποίηση διάφορων ερευνών είναι κάποιες από τις ενισχύσεις που περιλαμβάνουν οι χρηματοδοτήσεις. Όμως και το κράτος από τη μεριά του, οφείλει να παραχωρήσει επίσης φορολογικά κίνητρα και ελαφρύνσεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μειωθεί η κατασπατάληση των φυσικών πόρων, ώστε να μην υποβαθμίζεται το περιβάλλον. Το συγκεκριμένο φορολογικό σύστημα έχει ως στόχο να μεταφέρει το φορολογικό βάρος στα παραγόμενα αγαθά που επιβαρύνουν το περιβάλλον και όχι στα φιλικά προς το περιβάλλον αγαθά. Αυτό πραγματοποιείται με διάφορα φιλικά κίνητρα προς το περιβάλλον τόσο για τους παραγωγούς όσο και για τους καταναλωτές.

4. Εξασφάλιση ευνοϊκότερων όρων ασφάλισης.

Η υιοθέτηση της πράσινης επιχειρηματικότητας από μία επιχείρηση, είναι ένας λόγος προκειμένου να βελτιώσει τις σχέσεις της με τις ασφαλιστικές εταιρίες. Μία μεγάλη μερίδα ασφαλιστικών εταιριών προσπαθεί να εφαρμόζει τις λειτουργίες του, με σκοπό να μειώσουν τη περιβαλλοντική ζημία που μπορεί να προκαλέσουν, καθώς και τις διάφορες οικονομικές τους απώλειες. Έτσι, παρουσιάζονται διάφορες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν προμοδοτήσεις και άκρως ελκυστικά ασφαλιστικά προγράμματα, εφόσον παρουσιάζουν μία πιο φιλική συμπεριφορά προς το περιβάλλον.

5. Δημιουργία προϋποθέσεων οι οποίες είναι ευνοϊκές με σκοπό διάφορες <<πράσινες>> επενδύσεις.

Η βελτίωση της δημόσιας εικόνας προς τη κοινωνία μίας Μικρής ή Μεσαίας επιχείρησης, δίνει τη δυνατότητα να προσελκύσει επενδυτές οι οποίοι θέτουν σε προτεραιότητα τη προστασία του περιβάλλοντος. Με αυτό τον τρόπο μπορούν να αυξήσουν το μερίδιο αγοράς τους. Η χρήση τεχνολογιών ενέργειας, η εξοικονόμηση κόστους κατά τη παραγωγική διαδικασία των προϊόντων ή των υπηρεσιών, καθώς και τα διάφορα συστήματα διαχείρισης αποβλήτων είναι κάποια από τα κίνητρα με σκοπό να πραγματοποιηθούν διάφορες <<πράσινες>> επενδύσεις. Έτσι, η πράσινη επιχειρηματικότητα προσελκύει επενδυτές, που θα εξασφαλίσουν τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα τους επενδύοντας σε φιλικές προς το περιβάλλον εφαρμογές και λειτουργίες, σε αντίθεση με εκείνες που επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

6. Αύξηση πιθανοτήτων απόκτησης δανείου με ευνοϊκότερους όρους.

Η απόκτηση δανείου για πράσινες επιχειρήσεις, συνήθως συνοδεύεται και από διάφορα προληπτικά μέτρα και εφαρμογές, προκειμένου να μην υπάρχουν διάφορες περιβαλλοντικές ζημίες. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ότι, σε πολλές χώρες τις E.E. οι τράπεζες παραχωρούν δάνεια με ευνοϊκότερους όρους ή δίνουν τη δυνατότητα σε διάφορες επιχειρήσεις να έχουν πρόσβαση σε διάφορα κεφάλαια, με σκοπό να πραγματοποιήσουν τις διαφορές ενέργειες και τεχνικές που επιθυμούν. Πιο συγκεκριμένα, σε πολλές τράπεζες παρουσιάζεται ένα σύστημα εγγυοδοσίας δανείων για επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, που επίσης περιλαμβάνει και τη κάλυψη των αναγκών των επιχειρήσεων. Στην Ελλάδα δεν είναι τόσο διαδεδομένα τα <<πράσινα>> δάνεια, αλλά φημολογείται ότι τα επόμενα χρόνια, οι τράπεζες θα αναπτύξουν διάφορα τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες σχετικά με αυτό.

7. Διευκολύνσεις από την εφαρμογή των διάφορων νομοθεσιών.

Οι διάφορες επιχειρήσεις οι οποίες υιοθετούν ή εφαρμόζουν διάφορες ενέργειες και τεχνικές που αφορούν το περιβάλλον, αποκτούν ένα πλεονέκτημα σε σχέση με αυτές που δεν το κάνουν. Βρίσκονται σε θέση να ανταποκριθούν καλύτερα στην νομοθεσία, ελληνική ή ακόμα και ευρωπαϊκή. Εκτός από αυτό βέβαια, μειώνεται αισθητά ο κίνδυνος να επιβληθούν κυρώσεις σε περίπτωση που προκύψει κάποιο περιβαλλοντικό πρόβλημα ή ζημία. Το οικονομικό και νομικό αντίκτυπο που μπορεί να προκύψει, μπορεί να αποβεί μοιραίο για την επιχείρηση, είναι πιθανό να βρεθεί σε θέση όπου να μην μπορεί να καλύψει τις απαιτήσεις από τις ποινές. Είναι πολύ σημαντικό για τις επιχειρήσεις να το λάβουν σοβαρά υπόψη τους.

8. Η ανάπτυξη κοινωνικής ευαισθησίας απέναντι στους πελάτες και τους καταναλωτές.

Η ανάπτυξη διάφορων φιλικά προς το περιβάλλον τεχνικών, είναι κάτι που υιοθετείται από όλο και περισσότερες επιχειρήσεις ανά τον κόσμο τα τελευταία χρόνια. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για το εξωτερικό προφίλ της

επιχείρησης. Μέσα από αυτή, η επιχείρηση μπορεί να υιοθετήσει στη στρατηγική της τη πράσινη επιχειρηματικότητα. Το μήνυμα που αποστέλλεται από κάθε μικρή ή μεσαία επιχείρηση η οποία υιοθετεί τέτοιες ενέργειες είναι πολύ ξεκάθαρο. Η επιχείρηση είναι ευαισθητοποιημένη προς το περιβάλλον. Έτσι, οι επιχειρηματίες και οι επιχειρήσεις γενικότερα αποκτούν μία καλύτερη εικόνα όχι μόνο προς τους καταναλωτές αλλά και σε όλα τα μέρη που αποτελούν την ευρύτερη αγορά, όπως συνεργάτες, ανταγωνιστές κλπ. Προβάλλεται ότι εκσυγχρονίζονται με νέες τεχνικές, παράγουν περισσότερα κέρδη αλλά κυρίως, δείχνουν τη προσπάθειά τους και τη συμβολή τους να προστατέψουν το περιβάλλον. (Εγχειρίδιο πράσινης επιχειρηματικότητας)

1.2 Η αλλαγή μίας επιχείρησης σε «πράσινη»

Η αλλαγή μίας επιχείρησης σε πράσινη αποτελείται από διάφορα βήματα, όπου περιλαμβάνουν σημαντικές πτυχές και αλλαγές που πρέπει να γίνουν. Κάποιες από αυτές είναι (Εγχειρίδιο πράσινης επιχειρηματικότητας):

- Περιγραφή της επιχείρησης

Περιλαμβάνει την αποστολή και το σκοπό της επιχείρησης. Η πράσινη επιχειρηματικότητα ενσωματώνεται άμεσα με τη φιλοσοφία και τη στρατηγική της επιχείρησης. Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί πλέον από τους αρχικούς στόχους της επιχείρησης, κάτι το οποίο φαίνεται από τις εφαρμογές, τις λειτουργίες και τις αξίες της. Επίσης, η επιχείρηση προσπαθεί να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες στην αγορά, όσο αφορούν τις ανάγκες προστασίας του περιβάλλοντος καθώς και τις συνεχείς και αυξημένες ανάγκες των καταναλωτών.

- Προϊόντα και υπηρεσίες

Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που έχει σκοπό να παράγει η επιχείρηση βελτιώνουν το περιβάλλον και ταυτόχρονα μειώνουν τις ενέργειες των ανθρώπων πάνω σε αυτό. Μέσω των παραγόμενων αγαθών, η επιχείρηση συμβάλλει ώστε το ευρύτερο κοινό να ευαισθητοποιηθεί και να αντιληφθεί ότι είναι επιτακτική η ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος και του πλούτου που περιέχει. Στα αγαθά αυτά, μπορεί να φανεί η λειτουργία της επιχείρησης και η δημιουργικότητα της όσον αφορά την εκμετάλλευση των επιχειρηματικών ευκαιριών που προκύπτουν. Κάποιες από τις λειτουργίες που προβάλλονται είναι η εξοικονόμηση πόρων, η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η προβολή των τοπικών προϊόντων και άλλα πολλά.

- Έρευνα αγοράς και ευκαιρίες

Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για τη μετατροπή της επιχείρησης είναι η έρευνα αγοράς. Η επιχείρηση προσπαθεί να διαθέσει στη αγορά ένα ανταγωνιστικό προϊόν ή υπηρεσία. Πρώτα από όλα, πρέπει να διαθέσει αγαθά στην αγορά που να είναι εντελώς διαφοροποιημένα από αυτά των ανταγωνιστών της. Αυτός ο παράγοντας

μπορεί να οδηγήσει σε καινοτομίες, οι οποίες μπορούν να επιτεύξουν αυτό ακριβώς το αποτέλεσμα. Αυτό σημαίνει ότι η πράσινη επιχείρηση, προσπαθεί να καλύψει το κενό που υπάρχει στην αγορά. Αυτό είναι ένα συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της, διότι μπορούν να καλύψουν νέα τμήματα της αγοράς, δηλαδή νέοι πελάτες που ζητούν νέα και καινοτόμα αγαθά.

- Στρατηγική μάρκετινγκ

Η διάθεση και η προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά είναι ένα πολύ καίριο στοιχείο της στρατηγικής κάθε επιχείρησης, το οποίο περιλαμβάνει πολλές και διαφορετικές ενέργειες, όχι απλά τη διαφήμιση. Όσο αφορά τη τιμολόγηση των αγαθών, η πράσινη επιχείρηση πρέπει να μεταφέρει ουσιαστικά τα οφέλη της εξοικονόμησης πόρων καθώς και της αποτελεσματικότητας της παραγωγής προς τους πελάτες, για να υπάρξει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. **Η διανομή** είναι ένας άλλος σημαντικός παράγοντας του μάρκετινγκ. Η αποτελεσματική οργάνωση της διανομής, μπορεί να φέρει θεαματικά αποτελέσματα στην εξοικονόμηση πόρων και χρόνου. Οι πράσινες επιχειρήσεις προτού, ξεκινήσουν τη διανομή σε ευρύτερα δίκτυα διανομής, συνήθως χρησιμοποιούν πρώτα τα τοπικά δίκτυα. Η πράσινη επιχείρηση δεν θα μπορούσε να δώσει μεγάλη βαρύτητα στη **συσσκευασία**, το οποίο προκαλεί για κάθε προϊόν ή υπηρεσία τη μεγαλύτερη ρύπανση στο περιβάλλον. Πλέον αποτελεί βασική παράμετρο για μία πράσινη επιχείρηση η εξοικονόμηση πόρων για τις διάφορες συσκευασίες.

- Επιχειρησιακός σχεδιασμός των διαφόρων αγαθών

Ο επιχειρησιακός σχεδιασμός περιλαμβάνει τη παραγωγική διαδικασία, καθώς και το στάδιο ολοκλήρωσης των διάφορων υπηρεσιών. Οι εισροές, οι εκροές, τα διάφορα μέσα και οι πηγές που χρησιμοποιούνται είναι κάποια από τα οποία η επιχείρηση πρέπει να δώσει βάση προκειμένου να επιτύχει στη παραγωγή αντίστοιχα των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγει. Η πράσινη επιχείρηση έχει το πλεονέκτημα να σχεδιάσει από την αρχή τον όλο σχεδιασμό, τη λειτουργία και όλες της ενέργειες στη παραγωγική διαδικασία με σκοπό να πετύχει την όλο και αποτελεσματικότερη χρήση των διάφορων πόρων. Όσο αφορά τις εισροές, η πράσινη επιχείρηση ελέγχει τις πρώτες ύλες, σύμφωνα με κριτήρια που είναι αυστηρά, σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις.

- Εσωτερική οργάνωση της πράσινης επιχείρησης

Η διασφάλιση της ποιότητας είναι πολύ σημαντική για τη πράσινη επιχειρηματικότητα, τόσο πολύ, που εμφανίζεται από τα πρώτα στάδια της παραγωγής, το σχεδιασμό. Η παρακολούθηση των διάφορων διαδικασιών που πραγματοποιούνται για την εξοικονόμηση κόστους καθώς και η διαμόρφωση συνθηκών εργασίας όπου εξασφαλίζονται από τους εργαζομένους, είναι κάποιες προτεραιότητες που λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαδικασία της εσωτερικής οργάνωσης.

- Οικονομικό πλάνο και επιμέρους στοιχεία

Κατά τη σχεδίαση του οικονομικού πλάνου, τα στοιχεία του στρατηγικού και επιχειρηματικού σχεδιασμού μεταφράζονται σε χρήματα. Μέσα σε αυτή τη μετάφραση περιλαμβάνονται ακόμα βασικοί χρηματοοικονομικοί δείκτες καθώς και τα γενικότερα αποτελέσματα της επιχείρησης. Η πράσινη επιχείρηση, στην οικονομική της ανάλυση δίνει βάση στα οφέλη από την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής, τις αυξημένες πωλήσεις πράσινων αγαθών και τη μείωση του λειτουργικού κόστους. Όλα αυτά τα οικονομικά αποτελέσματα πρέπει να εξετάζονται λεπτομερώς. Στη πράξη όμως υπάρχουν έξοδα τα οποία πολύ σπάνια μπορούν να υπολογιστούν σωστά. Αυτά είναι οι διάφορες παροχές (ρεύμα, νερό κλπ.), τα διάφορα έξοδα (μεταφορές κλπ.) καθώς και αναλώσιμα αγαθά (πετρέλαιο, καύσιμα κλπ.). Αυτά τα έξοδα μπορούν να φέρουν τεράστιο κόστος για την επιχείρηση. Το τελευταίο καιρό, η εκτίμηση που έχει πραγματοποιηθεί από τη πράσινη επιχειρηματικότητα όμως, είναι τόσο ακριβής, ώστε τα κόστη και ο σχεδιασμός των εγκαταστάσεων της, να ελαχιστοποιήσουν τη κατανάλωση πόρων και τη κάλυψη των διάφορων εξόδων που προκύπτουν από τη λειτουργία της. Έτσι παρουσιάζεται η δυνατότητα ύπαρξης οικονομικών οφελών σε σχέση με τους ανταγωνιστές της. (Εγχειρίδιο πράσινης επιχειρηματικότητας)

1.3 Εταιρική κοινωνική ευθύνη

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι ένα αποδοτικό εργαλείο, το οποίο είναι απαραίτητο προκειμένου οι επιχειρήσεις να συμμορφωθούν σε ότι αφορά τη περιβαλλοντική και κοινωνική ευθύνη. Είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τις εταιρίες και τις επιχειρήσεις, διότι ένα μέρος των καταναλωτών διατίθεται στο να πληρώσει ένα προϊόν ή μία υπηρεσία η οποία προσφέρεται στο πλαίσιο της εταιρικής ευθύνης. Εκτός από τους καταναλωτές, η εταιρική κοινωνική ευθύνη επηρεάζει και τους εργαζομένους διότι εφόσον υπάρχει ένα δημιουργικό εσωτερικό περιβάλλον και σταθερές σχέσεις μεταξύ αυτών και της διοίκησης, τότε αρχίζει να εμφανίζεται υψηλή απόδοση παραγωγικότητας η τάση υψηλής απόδοσης παραγωγικότητας. Οι νέοι επενδυτές, επενδύουν και ταυτόχρονα υπάρχει ένα θετικό πολιτικό περιβάλλον για τις εταιρίες που θέτουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη στη στρατηγική τους. Τέλος, μέσω της εταιρικής ευθύνης, οι επιχειρήσεις αποκτούν μία δυναμική οικειότητα μεταξύ των ανταγωνιστών της και απέναντι στη κοινωνία. Αυτό της επιτρέπει να ασκεί προωθητικές και ενεργητικές πολιτικές. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη πρέπει να μην χρησιμοποιείται ως μέσο διαφήμισης, αλλά να ανταποκρίνεται στις διάφορες απαιτήσεις της αγοράς. (Ζήσης Ι., 2003)

1.3.1 Η τριμερής διάσταση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη αποτελείται από τρεις διαστάσεις. Τη κοινωνική, τη περιβαλλοντική και την οικονομική, οι οποίες αναλύονται:

- Κοινωνική διάσταση

Η επιχείρηση αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι του κοινωνικού συνόλου, εκτός από το μέρος που αποτελεί στο οικονομικό σύστημα. Βασική λειτουργία της επιχείρησης είναι η παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών. Έτσι δημιουργούν απασχόληση, καταβάλλονται τα εισοδήματα και εξοφλούνται οι φόροι. Έτσι αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης κοινωνίας. Επίσης, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο, η επιχείρηση δεν θεωρείται μία εταιρία κεφαλαίων, απρόσωπη, αλλά μία κοινότητα που βοηθά στο κοινωνικό διάλογο, ένα στοιχείο της κοινωνίας και όχι βασικό στοιχείο της οικονομικής αλυσίδας. Η επιχείρηση συνδέεται και με το εξωτερικό περιβάλλον, που περιλαμβάνει τη κοινωνία και τα μέρη της, αλλά και το εσωτερικό περιβάλλον, δηλαδή όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της επιχείρησης, όπως στελέχη, εργαζόμενοι, η διοίκηση κλπ.

- Περιβαλλοντική διάσταση

Η δεύτερη διάσταση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σε μία επιχείρηση, είναι η περιβαλλοντική διάσταση. Περιλαμβάνει τη διαχείριση, τις ενέργειες και τις αποφάσεις που αφορούν το περιβάλλον και τη προστασία του. Η διάσταση αυτή περιλαμβάνει τα εξής:

- 1) Τεχνολογία και παραγωγικές διαδικασίες φιλικές προς το περιβάλλον.
- 2) Τη μείωση ρύπων και αποβλήτων, που προέρχονται από τις λειτουργίες τις επιχείρησης.
- 3) Επενδύσεις για τη προστασία του περιβάλλοντος. Οι επενδύσεις αυτές λέγονται και επενδύσεις διπλού κέρδους, γιατί επωφελούνται και οι επιχειρήσεις και το περιβάλλον.
- 4) Η εφαρμογή των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου για το περιβάλλον, το λεγόμενο EMAS, το ISO 9000.

- Οικονομική διάσταση

Η οικονομική διάσταση αποτελεί και αυτή σημαντική διάσταση, ζωτικής σημασίας. Η επιχειρηματική επιτυχία επιτυγχάνεται μέσω της υπεύθυνης συμπεριφοράς, την οικονομική ανάπτυξη, της αύξηση του βαθμού ανταγωνιστικότητας, την εξασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος κλπ. Το βραχυχρόνιο κέρδος και η άμεση απόδοση δεν είναι τρόποι με τους οποίους επιτυγχάνεται η επιχειρηματική επιτυχία. Οι ενέργειες αυτές πραγματοποιούνται από αρκετές ευρωπαϊκές εταιρίες. Οι εταιρίες αυτές πραγματοποιούν διάφορες ενέργειες. Η υποστήριξη της τοπικής κοινωνίας είναι μία από αυτές. Οι επιχειρήσεις συμμετέχουν σε διάφορες ενέργειες που αφορούν τις τοπικές εκδηλώσεις, στηρίζοντας τη κοινωνία και τους τοπικούς φορείς γενικότερα. Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, αποτελεί άλλο ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα των επιχειρήσεων αυτών. Επιτυγχάνεται μείωση του κόστους και στην αύξηση της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών.

Οι επιχειρήσεις επίσης, συμβάλουν και στα έργα υποδομής της τοπικής κοινωνίας και στις επενδύσεις. Αυτή η συμβολή επιφέρει την ανάπτυξη σε τοπικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο, μέσω της χρηματοδότησης ή με άλλους τρόπους στα διάφορα έργα που πρέπει να ολοκληρωθούν.

Επιπλέον, η εισαγωγή νέων τεχνολογιών και καινοτομιών, σε τοπικό επίπεδο, μπορούν να οδηγήσουν σε οικονομική αλλά και κοινωνική ανάπτυξη, διότι οι νέες εφαρμογές μπορούν να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο, να απλοποιήσουν δύσκολες διαδικασίες κλπ.

Τέλος, η δημιουργία συμμαχιών με διάφορους εταίρους ή προμηθευτές επιφέρει πλεονεκτήματα και στις δύο μεριές, καθώς τα προβλήματα που προκύπτουν αντιμετωπίζονται από κοινού. Έτσι βελτιώνονται οι σχέσεις μεταξύ των ενδιαφερόμενων κατά τη διαδικασία της εφοδιαστικής αλυσίδας, στην αλληλεπίδραση και των επιχειρηματικών και διοικητικών λειτουργιών. (Βαξεβανίδου Μ., 2011)

1.4 Η πράσινη επιχειρηματικότητα σε καιρό κρίσης

Ο πλανήτης μας, το 2008, αντιμετώπισε μία κρίση σε πολλούς τομείς όπως στα οικονομικά, τη κατανάλωση τροφίμων και τα καύσιμα. Η κρίση αυτή ήταν η μεγαλύτερη σε βαθμό, μετά το οικονομικό κραχ του 1929. Ένα χρόνο μετά, το 2009, μετά από πολλά χρόνια παρουσιάστηκαν αρνητικά αποτελέσματα σε διάφορους τομείς, σύμφωνα με τη παγκόσμια τράπεζα (world bank) και το διεθνή οργανισμό ενέργειας (IEA). Μείωση στο κατά κεφαλήν εισόδημα και στον όγκο εμπορίου, αύξηση των ανέργων κατά 30 εκατομμύρια και η μείωση της ανάπτυξης στις ανεπτυγμένες χώρες έστω και μία μονάδα κάτω (επί τις %), είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθούν κατά 20 εκατομμύρια οι άνθρωποι που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας. Οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις από αυτά τα αποτελέσματα, καθιστούν τις ενέργειες και πολιτικές για τη προστασία του περιβάλλοντος ή ακόμα και την ανεξαρτητοποίηση σε ένα βαθμό από τον άνθρακα, ως σενάριο επιστημονικής φαντασίας. Σύμφωνα με τα τωρινά δεδομένα, είναι λάθος η αντίληψη αυτή. Η παγκόσμια οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων, πρέπει να αντιμετωπιστεί με παρόμοιο τρόπο, όπως αυτής της κρίσης του 1929 με το Ρούσβελτ, αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι σωστές αποφάσεις θα οδηγήσουν ξανά στην ανάκαμψη και την ανάπτυξη σε οικονομικό και όχι μόνο επίπεδο των κρατών. Με την υιοθέτηση των σωστών αποφάσεων και ενεργειών, θα παρουσιαστούν νέες θέσεις εργασίας, αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου, καθώς και διάφορες επενδύσεις σε τομείς της οικονομίας. Μία τέτοια στρατηγική είναι και η Παγκόσμια Πράσινη Νέα Συμφωνία ή Global Green New Deal. Η συμφωνία αυτή, περιλαμβάνει διάφορες ενέργειες και πολιτικές, που έχουν στόχο τη δημιουργία θέσεων εργασίας, τη προώθηση της ανάπτυξης καθώς και τη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Τα αποτελέσματα από την εφαρμογή της συμφωνίας αυτής, θα είναι βραχυπρόθεσμα. Η συμφωνία αυτή πρέπει να εφαρμοστεί σε διάφορα προβλήματα, τα οποία συντελούν τη όλη κατάσταση. Κάποια από αυτά είναι η αντιμετώπιση της φτώχειας, η μείωση της εξάρτησης και χρήσης του άνθρακα και άλλων ορυκτών πηγών, η προστασία των οικοσυστημάτων, η προστασία του πόσιμου νερού, του καθαρού αέρα και άλλα πολλά. Σύμφωνα με τα τωρινά δεδομένα, η ανάκαμψη της οικονομίας θα επιφέρει αύξηση στη τιμή του πετρελαίου στα 180 δολάρια ανά βαρέλι. Οι φτωχοί, θα είναι η ομάδα η οποία θα πληγεί περισσότερο από τις επιπτώσεις αυτές, αλλά θα επηρεαστεί γενικότερα και η παγκόσμια οικονομία. Για παράδειγμα, το 2008 οι καταναλωτές πλήρωσαν κατά 400 δισεκατομμύρια δολάρια παραπάνω στην χρήση ενέργειας και 240 δισεκατομμύρια δολάρια παραπάνω για κατανάλωση φαγητού. Το 2007, επίσης παρουσιάστηκε αύξηση των φτωχών, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις από 130 έως 155 εκατομμύρια ανθρώπους, επειδή αυξήθηκαν οι τιμές στα τρόφιμα. (Αθανασοπούλου Α., 2011)

1.5 Ανεύρεση πόρων για πράσινη επιχειρηματικότητα σε καιρούς κρίσης

Το νέο επιχειρηματικό περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί από την οικονομική κρίση έχει αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, αφού ο αριθμός των επιχειρήσεων που εφαρμόζουν «πράσινες» πρακτικές μειώθηκε κατά 40% παγκοσμίως, σε σχέση με το 2008. Κατά τη διάρκεια δύσκολων οικονομικών καιρών, οι επιχειρήσεις προσπαθούν να μείνουν εκτός κινδύνου και εγκαταλείπουν τις προσπάθειες διατήρησης των πράσινων διαδικασιών λόγω διάφορων πειστικών περιορισμών.

Είναι ευρέως διαδεδομένο ότι σε περιόδους οικονομικής ευφορίας οι επιχειρήσεις ακολουθούν πράσινες διαδικασίες όμως, αυτές οι διαδικασίες είναι δύσκολο να διατηρηθούν διότι οι επιχειρήσεις στρέφονται στη μείωση των εξόδων με σκοπό να έχουν βραχυπρόθεσμα κέρδη αγνοώντας έτσι τις μακροπρόθεσμες συνέπειες που υπάρχουν όταν είναι σε εφαρμογή ένα μοντέλο «επιβίωσης».

Παρ' όλ' αυτά, εάν οι επιχειρήσεις θέλουν να ακολουθήσουν τις «πράσινες» διαδικασίες που υιοθέτησαν πριν την οικονομική κρίση ώστε να μην αποκλίνουν από τον αρχικό τους στρατηγικό σχεδιασμό, αλλά δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να το κάνουν, μπορούν να αναζητήσουν οικονομική ενίσχυση από διάφορα επενδυτικά και χρηματοδοτικά προγράμματα που υπάρχουν είτε από την Ε.Ε. (ΕΣΠΑ) είτε από την Ελλάδα.(Ε.Ε.Τ.) Εκτός από τις καθιερωμένες αναζητήσεις για ανεύρεση οικονομικών πόρων όπου θα αυξήσουν άμεσα τη ρευστότητα της επιχείρησης, μπορούν να γίνουν διάφορες μικρές ενέργειες όπου θα υπάρξουν οφέλη τόσο για την επιχείρηση μέσω της μείωσης του λειτουργικού κόστους της και παράλληλα την αύξηση των κερδών της μακροπρόθεσμα, όσο και του περιβάλλοντος καθώς οι ενέργειες αυτές θα είναι φιλικές προς το περιβάλλον. Κάποιες από αυτές τις ενέργειες είναι η χρήση οικολογικών καθαριστικών αντί των χλωριούχων, η τοποθέτηση λαμπτήρων φιλικών προς το περιβάλλον το οποίο θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του ρεύματος που χρησιμοποιείται για τις ανάγκες της επιχείρησης, ακόμη και με την τοποθέτηση στεγνωτήρων για τα χέρια στις τουαλέτες εξοικονομούνται πόροι λόγω της μη χρήσης χαρτιού. (Μανουσάκη Ε.)

Κεφάλαιο 2°

Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

2.1 Ορισμός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης

Ως σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ορίζεται το σύστημα με το οποίο οποιοδήποτε είδος επιχείρησης, αλλά κυρίως οι βιομηχανικές επιχειρήσεις, από όπου προέρχονται πολλές και κύριες ρυπογόνες πηγές του περιβάλλοντος, να αποδεικνύουν ότι διαθέτουν περιβαλλοντική συνείδηση σε όλες τις φάσεις του κύκλου ζωής των προϊόντων και υπηρεσιών. Για το λόγο αυτό, κάθε επιχείρηση προσπαθεί να εφαρμόσει όλες τις οδηγίες, εντολές και διαδικασίες σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, με σκοπό την πιστοποίηση όλων αυτών των ενεργειών που πραγματοποιούνται μέσω ανάλογων προτύπων συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. (Βαξεβανίδου, Μ., 2011)

Σκοπός του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι η συνεχής αύξηση της περιβαλλοντικής επίδοσης ενός οργανισμού ως προς στο περιβάλλον, με σκοπό να συμμορφωθεί με τη περιβαλλοντική νομοθεσία. Επιπρόσθετα, η επιχείρηση πρέπει να ικανοποιεί και όλες τις πολιτικές που αφορούν τη προστασία του περιβάλλοντος, τη πρόληψη για τη ρύπανση καθώς και τις ισορροπίες απέναντι στις κοινωνικό-οικονομικές ανάγκες. (Λαγογιάννη, Σ., 2012)

Η απόκτηση ενός τέτοιου συστήματος προσφέρει οφέλη στην επιχείρηση που θα πιστοποιηθεί. Ένα από τα κύρια οφέλη είναι ότι η επιχείρηση καλύπτει όλες τις περιβαλλοντικές διατάξεις που ορίζουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Έτσι η επιχείρηση αποκτά τη δυνατότητα να βελτιώσει όλη τη διαδικασία παραγωγής προϊόντων ή υπηρεσιών. Επιπλέον, η επιχείρηση αποκτά ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των διάφορων και ποικίλων ανταγωνιστών της, διότι υπάρχει πιθανότητα να μην διαθέτουν μία τέτοια πιστοποίηση η οποία μπορεί να φέρει επενδύσεις σε διάφορους τομείς όπως και καινοτομίες. Άλλα οφέλη μπορεί να είναι η διαχείριση των πρώτων υλών, μείωση κόστους ασφάλισης λόγω χαμηλού περιβαλλοντικού κινδύνου και κατ' επέκταση αύξηση πωλήσεων, επενδύσεις, καινοτομίες στα προϊόντα και υπηρεσίες τα οποία είναι φιλικά προς το περιβάλλον, βελτίωση σχέσεων με πελάτες κλπ. (Βαξεβανίδου, Μ., 2011)

2.1.1 Διάφορα πρότυπα πιστοποίησης

Πρότυπα ISO Σειράς 14000

Ο ISO (International Standards Organization) δηλαδή ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης, είναι ένας παγκόσμιος οργανισμός ο οποίος αποτελείται από μέλη τόσο αναπτυγμένων όσο και αναπτυσσόμενων χωρών, στοχεύοντας στη τυποποίηση όλο και περισσότερων ειδών προϊόντων και υπηρεσιών. Τα Πρότυπα ISO περιλαμβάνουν

τις σειρές 9000 και 14000. (Βαξεβανίδου, Μ., 2011). Το πρότυπο ISO 14000 εμφανίστηκε το 1996. Ο σκοπός για τον οποίο δημιουργήθηκε η σειρά προτύπων ISO 14000 αφορούν τις επιχειρήσεις, ώστε να λειτουργούν με γνώμονα τη προστασία του περιβάλλοντος. Η Παγκόσμια Πρωτοβουλία για το περιβάλλον του Rio De Janeiro που έλαβε χώρα το 1992, ήταν ο κύριος λόγος για την αναγκαιότητα δημιουργίας ενός προτύπου το οποίο θα λαμβάνει σοβαρά υπόψη του τη προστασία του περιβάλλοντος. Έτσι, δημιουργήθηκε ο οργανισμός ISO, το οποίο δημιούργησε τα διάφορα πρότυπα όπως ISO 14000, ISO 14001, ISO 14004 κλπ. Λειτουργούν σε συνδυασμό αλλά και μεμονωμένα σε κάθε επιχείρηση. (Λαγογιάννη, Σ., 2012)

2.1.2 Πλεονεκτήματα από την εγκατάσταση των προτύπων ISO

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η εγκατάσταση των προτύπων ISO ποικίλουν. Παρόλο που το κόστος είναι μεγάλο για τις μεγάλες επιχειρήσεις και ακόμη μεγαλύτερο για τις μικρότερες, προσφέρουν πάρα πολλά πλεονεκτήματα σε διάφορους τομείς. Κάποια από τα πλεονεκτήματα είναι:

- Βελτίωση δημόσιας εικόνας
- Υπευθυνότητα όσο αφορά τα περιβαλλοντικά θέματα
- Μείωση λειτουργικού κόστους
- Βελτίωση των οικονομικών της επιχείρησης
- Αύξηση παραγωγικής διαδικασίας
- Αξιοποίηση ανανεώσιμων πόρων
- Βελτίωση σχέσεων με τη κοινωνία (πελάτες, ανταγωνιστές, προμηθευτές κλπ.) όπως και με τη πολιτεία
- Βελτίωση σχέσεων και κινητοποίησης των εργαζομένων (Λαγογιάννη, Σ., 2012)

2.2 Πρότυπο ISO 14001

Το πρότυπο ISO 14001 είναι ένα από τα πιο αναγνωρισμένα πρότυπα που αφορούν τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Σύμφωνα με το πρότυπο αυτό, οι επιχειρήσεις εκτελούν τις ενέργειες και τις λειτουργίες τους, με σκοπό τη προστασία του περιβάλλοντος. Εφαρμόζονται σε δημόσιες αλλά και ιδιωτικές επιχειρήσεις, οποιουδήποτε μεγέθους. Όταν το πρότυπο εφαρμοστεί σωστά, επιτυγχάνεται μία αποτελεσματική διαχείριση των λειτουργιών της επιχείρησης απέναντι στο περιβάλλον. (Λαγογιάννη, Σ., 2012)

2.2.1 Οφέλη προτύπου ISO 14001

Τα οφέλη που παρουσιάζονται από το πρότυπο είναι διάφορων ειδών, όπως κοινωνικά επιχειρηματικά οικονομικά κλπ. Κάποια από αυτά είναι:

- Η εξοικονόμηση πόρων από την αντικατάσταση των μην ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με ανανεώσιμες πηγές. Η εξοικονόμηση αυτή επιφέρει και μείωση του λειτουργικού κόστους.
- Η επιχείρηση, εφόσον ανακυκλώνει τα απορρίμματα της, έχει ταυτόχρονα δύο οφέλη: Πρώτον, πουλάει τα απορρίμματα της σε εταιρίες ανακύκλωσης και δεύτερον, εξοικονομεί κάποιους οικονομικούς πόρους. Παράλληλα με τα οφέλη της επιχείρησης υπάρχει όφελος και για το περιβάλλον διότι μειώνεται ο όγκος των σκουπιδιών.
- Προσέλκυση νέων πελατών, ευαισθητοποιημένων με τη προστασία του περιβάλλοντος.
- Προσέλκυση επενδυτών αλλά και επενδύσεων που προέρχονται από επιχείρησης που ασχολούνται με την ανακύκλωση και το περιβάλλον γενικότερα.
- Βελτίωση των εργαζομένων και των στελεχών της επιχείρησης, όπου η προστασία του περιβάλλοντος καθίσταται σε υψηλή προτεραιότητα σε όλα τα επίπεδα της επιχείρησης.
- Η εικόνα της επιχείρησης μπορεί να βελτιωθεί προς τη κοινωνία και με όποιον άλλον συναναστρέφεται η επιχείρηση. Η κοινωνία έχει ευαισθητοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό με τη προστασία του περιβάλλοντος και αυτό έχει ως αποτέλεσμα, οι επιχειρήσεις που υιοθετούν τέτοιες στρατηγικές λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. (Βαξεβανίδου, Μ. , 2011)

2.3 Σύστημα Διαχείρισης EMAS

Το σύστημα EMAS είναι σύστημα οικολογικής διαχείρισης και επιθεώρησης, στο οποίο είναι εθελοντική η συμμετοχή από τους διάφορους οργανισμούς και επιχειρήσεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση το υιοθέτησε τον Απρίλιο του 1995. Στην αρχή αφορούσε μόνο τους βιομηχανικούς κλάδους. Από την αναθεώρηση της και μετέπειτα περιλαμβάνει όλα τα είδη οργανισμών και επιχειρήσεων. Είναι σε μεγάλο βαθμό αλληλένδετος με το σύστημα ISO 14001. (Βαξεβανίδου, Μ., 2011)

Το σύστημα EMAS έχει στόχο να αναδείξει, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, τις επιχειρήσεις που υιοθετούν διάφορα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, την υπόσχεση που έχουν δώσει για τη περιβαλλοντική διαχείριση καθώς και την ανάδειξη των αποτελεσμάτων.

Τόσο οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες όσο και χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, υιοθετούν σε μεγάλο βαθμό το σύστημα EMAS, προκειμένου να ανταγωνιστούν τους διάφορους επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου.

Σε επίπεδο Ελλάδας, το EMAS έχει βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό τις ελληνικές επιχειρήσεις όσον αφορά τις λειτουργίες, τις εφαρμογές, τις προοπτικές και την εναρμόνιση σχετικά με την ελληνική νομοθεσία με τα περιβαλλοντικά θέματα.

Οι εξαγωγικές επιχειρήσεις, μπορούν να χρησιμοποιήσουν το EMAS σαν ένα ανταγωνιστικό εργαλείο, στο οποίο παρουσιάζονται οι επιδόσεις της επιχείρησης για τον κάθε ενδιαφερόμενο όπως διοίκηση, πιστωτικά ιδρύματα κλπ. Μέσω του EMAS επιπλέον, οι επιχειρήσεις μπορούν να επιλέγουν ευνοϊκότερα κοινωνικά προγράμματα, δανεισμό με ευνοϊκότερους όρους κλπ. (Λαγογιάννη, Σ., 2012)

2.4 Πρότυπο BS 8555

Το πρότυπο BS 8555 είναι ένα διαπιστευμένο πρότυπο πιστοποίησης, ένα ΣΔΠ, όσον αφορά τη μείωση για το κόστος χρήσης, καθώς και το τρόπο διαχείρισης περιβαλλοντικών κινδύνων. Το πρότυπο αυτό, είναι αναγνωρισμένο σε όλο το Ηνωμένο Βασίλειο, τις διάφορες υπηρεσίες που αφορούν το περιβάλλον καθώς και από πλήθος επιχειρήσεων, μικρών, μεσαίων και μεγάλων σε όλη τη Βρετανία. (Tatian Management Systems). Το πρότυπο BS 8555 επίσης χρησιμοποιείται ως ένα εργαλείο καθοδήγησης από αρκετές επιχειρήσεις, προκειμένου να εντάξουν διάφορα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΔΠ) και πρότυπα, διεθνώς αναγνωρισμένα όπως το ISO 14001 και το EMAS. (Πανεπιστήμιο Αιγαίου)

Στα παρακάτω, αναφέρονται οι απαιτήσεις του προτύπου, προκειμένου οι επιχειρήσεις να είναι πιστοποιημένες βάση του BS 8555. Ένας οργανισμός όμως, έχει τη δυνατότητα να επιλέξει να επιθεωρείται για κάθε φάση της διαδικασίας για ένα χρόνο. Ελέγχονται από το Σώμα Επιθεώρησης και είναι τύπου A, ο οποίος αποτελεί την υψηλότερη κατηγορία στην υπηρεσία αυτή.

Κάποιες από τις κυριότερες απαιτήσεις του προτύπου σε όλες τις φάσεις είναι οι εξής:

1. Φάση 1 Συλλογή δεδομένων

Η πρώτη φάση της διαδικασίας αποτελεί τη καταμέτρηση καθώς και τη παρακολούθηση των αρνητικών επιπτώσεων της επιχείρησης στο περιβάλλον. Αποτελεί μία ειδική απαίτηση τα δεδομένα να καταγράφονται κάθε τρίμηνο. Τα δεδομένα αυτά προκύπτουν από τα εξής :

- Φυσικό αέριο
- Ηλεκτρική ενέργεια
- Κατανάλωση νερού
- Συνολική ποσότητα αποβλήτων και ποσότητα η οποία διατίθεται (πχ ανακύκλωση)
- Μεταφορές

Η παρακολούθηση γίνεται από την ένδειξη του μετρητή των αποτελεσμάτων. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν τέτοια μέτρα και ενδείξεις, δεν είναι υποχρεωτικό να κάνουν καταμέτρηση, όμως οι επιχειρήσεις με κάποιο τρόπο, πρέπει να αποδείξουν ότι πραγματοποιούν ενέργειες με σκοπό τη μείωση της κατανάλωσης.

2. Φάση 2 Νομική συμμόρφωση

Η δεύτερη φάση αποτελείται από τη νομική συμμόρφωση, δηλαδή να ρυθμιστούν όλες οι εκκρεμότητες, όσον αφορά τα νομικά θέματα. Ελέγχεται από επιθεωρητή.

Σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν συμμορφώνεται με τις νομικές απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, η επιχείρηση διώκεται, αποστέλλεται μία ειδοποίηση

επιβολής ή βελτίωσης και μία ανακοίνωση ποινικής δίωξης. Παρόλο που οι επιχειρήσεις οι ή οργανισμοί καταχωρούν τα συστήματα αυτά, υπάρχουν μεμονωμένα περιστατικά των παραπάνω. Στη περίπτωση αυτή, ο τεχνικός διευθυντής της υπηρεσίας επιθεώρησης, κρίνει αν πρέπει να πραγματοποιηθεί η αναστολή λειτουργίας ή όχι του οργανισμού. Πέρα από τη διευθέτηση των απαιτήσεων, η επιχείρηση δεν έχει άλλο τρόπο να αντιμετωπίσει τις κυρώσεις, ούτε με ανταμοιβή ούτε με κάτι άλλο.

3. Φάση 3 Πρόληψη ρύπανσης

Η επιχείρηση πρέπει να μεριμνεί για όλες τις επιπτώσεις που έχει η λειτουργία της στο περιβάλλον και να παίρνει τα απαραίτητα μέτρα. Αποτελεί μία από τις κύριες απαιτήσεις του προτύπου. Οι οργανισμοί, από τη μεριά τους πρέπει να αναδείξουν ότι έχουν εντοπίσει τους κινδύνους, έχουν αξιολογήσει το πόσο σοβαρός είναι ο κίνδυνος ή όχι, καθώς και να έχουν παρθεί όλα τα απαραίτητα μέτρα και ενέργειες. Εκτός όμως από τη λειτουργία θα πρέπει να συμμορφωθεί και το προσωπικό της επιχείρησης, διότι κάποιες από τις ενέργειες τους μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά το περιβάλλον.

Σε περίπτωση που κατά τον έλεγχο της επιθεώρησης, προκύψουν ότι το μέγεθος της ζημιάς στο περιβάλλον που προκάλεσε η επιχείρηση, είναι μεγαλύτερο από το επιτρεπόμενο όριο, τότε αποφασίζεται η ανάκληση του πιστοποιητικού. Για να ανακτήσει η επιχείρηση το πιστοποιητικό, πρέπει να διευθετήσουν όλες τις προϋποθέσεις και τα προβλήματα.

Κάποια από τα παραδείγματα στα οποία ακολουθεί ανάκληση πιστοποιητικού είναι:

- Εκπομπή ρυπογόνος ουσίας στον αέρα, η οποία είναι εκτός των επιτρεπόμενων ορίων
- Απελευθέρωση ρυπογόνων ουσιών στο αποχετευτικό σύστημα που περνάνε τα επιτρεπόμενα όρια και χρειάζεται εκκένωση
- Ηχορύπανση, ρύπανση από σκόνη ή οσμή
- Εκπομπή ρυπογόνων αερίων που έχουν προκληθεί από πυρκαγιά

Σε περίπτωση που εντοπιστεί κάποιο από τα παραπάνω , πραγματοποιείται ανάκληση του πιστοποιητικού.

4. Φάση 4 Συνεχής βελτίωση

Το BS 8555 είναι ένα χρήσιμο εργαλείο, προκειμένου οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί να βελτιώσουν σε μικρό ή μεγάλο βαθμό τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, ενέργειες και πρακτικές τους. Η επιχείρηση πρέπει να προσπαθεί για τη συνεχή βελτίωση και όχι μόνο κατά τη διαδικασία μέχρι η επιχείρηση να πιστοποιηθεί. Στο πλαίσιο της προσπάθειας αυτής η βελτίωση πρέπει να πραγματοποιείται στα εξής :

- Στο ΣΔΠ

- Στις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού (πχ απόβλητα, βελτίωση της απόδοσης των πόρων κλπ)
- Η ικανότητα του οργανισμού να αντιμετωπίζει τα διάφορα ζητήματα που προκύπτουν

Η επιχείρηση πρέπει να αποδεικνύει συνεχώς τη προσπάθεια για βελτίωση της απόδοσης της. Ο έλεγχος της επιθεώρησης κρίνει αν οι απαιτήσεις του προτύπου πραγματοποιούνται και κατά πόσο βελτιώθηκαν σε σχέση με το πρώτο έλεγχο. Πολλές φορές όμως, παρουσιάζονται και αρκετά ζητήματα τα οποία δεν έχουν επιτευχθεί σε σχέση με το προηγούμενο έλεγχο πχ οικονομικά ζητήματα. Ο επιθεωρητής κρίνει κατά πόσο σοβαρά είναι τα ζητήματα και αν θα πραγματοποιηθούν στον επόμενο έλεγχο. Σε περίπτωση που και σε επόμενο έλεγχο δεν έχουν λυθεί τα ζητήματα, τότε πραγματοποιείται ανάκληση της πιστοποίησης. Αν όμως πραγματοποιηθούν όλα εκτός από ένα πρόβλημα, τότε αυτό κρίνεται ως αποτυχία και δεν επηρεάζει σε σοβαρό βαθμό την επιχείρηση.

5.Φάση 5 Εσωτερικός έλεγχος

Οι οργανισμοί πρέπει να διαθέτουν μία διαδικασία εσωτερικού ελέγχου / παρακολούθησης, που πρέπει να πραγματοποιείται σε ετήσια βάση. Αυτός ο έλεγχος μπορεί να γίνει είτε από την ίδια την επιχείρηση ή από τρίτους. Μπορούν να ελέγξουν οποιαδήποτε διαδικασία επιθυμούν. Όλη αυτή η διαδικασία πρέπει να πραγματοποιείται πριν από την εξωτερική επιθεώρηση.

6.Φάση 6 Ανασκόπηση Management

Ο οργανισμός ή η επιχείρηση θα πρέπει να διαθέτει μία γενική ανασκόπηση, προερχόμενη από τη διοίκηση κάθε χρόνο. Το πρότυπο πρέπει να επανεξετάζεται για το πόσο αποτελεσματικό είναι, να καθοριστούν οι μελλοντικές ενέργειες, οι βελτιώσεις που πρέπει να γίνουν και η νομική συμμόρφωση. (Tarian Management Systems).

Κεφάλαιο 3°

Περιβαλλοντική αδειοδότηση και νομοθεσία

3.1 Περιβαλλοντική αδειοδότηση

Η περιβαλλοντική αδειοδότηση είναι πολύ σημαντική, κατά τη διαδικασία του περιβαλλοντικού σχεδιασμού. Με τη περιβαλλοντική αδειοδότηση εισάγεται ουσιαστικά στην επιχείρηση η ιδέα του περιβάλλοντος και της προστασίας του καθώς και στις διάφορες δραστηριότητες και λειτουργίες.

Τα τελευταία χρόνια, υπάρχουν πολλά εργαλεία όσον αφορά τη προστασία του περιβάλλοντος. Η περιβαλλοντική αδειοδότηση είναι ένα από αυτά. Μέσω αυτής, οι επιπτώσεις οι οποίες επηρεάζουν αρνητικά το περιβάλλον, λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και αντιμετωπίζονται με συγκεκριμένο τρόπο κάθε φορά. Κάποια χαρακτηριστικά της περιβαλλοντικής αδειοδότησης είναι:

- Η ενσωμάτωση της στο σχεδιασμό της επιχείρησης, περιλαμβάνει συγκεκριμένες ενέργειες και κανόνες. Διαθέτει επίσης θεσμική οργάνωση
- Η πολιτεία είναι υπεύθυνη για τις αδειοδοτήσεις στις επιχειρήσεις. Αυτό σημαίνει ότι κάποιες ενέργειες που θα πραγματοποιηθούν από τις επιχειρήσεις θα πρέπει να γίνονται καθαρά για το περιβάλλον. Αυτό αναφέρεται τόσο στη νομοθεσία της Ελλάδας, όσο και στην ΕΕ.
- Ο κύριος σκοπός της περιβαλλοντικής αδειοδότησης είναι η πραγματοποίηση διάφορων έργων και δραστηριοτήτων, τα οποία σέβονται το περιβάλλον. Αυτό μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη σε πολλά επίπεδα. Προσπαθεί να εξαλείψει τις διάφορες επιπτώσεις στο περιβάλλον, να υιοθετηθεί η αξία του περιβάλλοντος στη στρατηγική της επιχείρησης κλπ.

Αναφορικά τα στάδια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης είναι τα εξής:

Μελέτη περιβαλλοντικών περιπτώσεων

Πρόκειται για τη μελέτη, τη συλλογή πληροφοριών, τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και τα μέτρα που πρέπει να πάρουν, καθώς και όλες τις παραμέτρους που πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη. Την ευθύνη της μελέτης την αναλαμβάνει ο φορέας του έργου.

Διαβούλευση

Περιλαμβάνει τη παρουσίαση του έργου προς τη κοινωνία, την έκφραση της γνώμης τους σχετικά με αυτό καθώς και την έγκριση ή μη από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Αξιολόγηση ΜΠΕ και αποτελέσματα διαβούλευσης

Πρόκειται για την αξιολόγηση των πληροφοριών που συλλέχθηκαν από τα προηγούμενα στάδια, τη τεκμηρίωση τους καθώς και η αξιολόγηση που προέρχεται από το πρώτο και δεύτερο στάδιο. Τέλος μπορεί να απαιτηθούν περισσότερες αναλύσεις ή όχι και η σύνταξη για την έγκριση του έργου ή όχι.

Έγκριση περιβαλλοντικών όρων

Είναι η πράξη, μέσω της οποίας η διοίκηση επιβάλλει τους περιβαλλοντικούς όρους μέσω των οποίων θα ξεκινήσει η κατασκευή του έργου ή θα απορριφθεί. Στη πρώτη περίπτωση, ο κατάλογος των περιβαλλοντικών όρων ικανοποιείται αποτελεσματικά για το περαιτέρω σχεδιασμό. Σε αντίθετη περίπτωση, οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να εφαρμόσουν δύσκολους περιβαλλοντικούς όρους, οι οποίοι μπορεί να μην συμβαδίζουν με το έργο ή να εφαρμόζονται δύσκολα. (Κουλίδης Α).

3.2 Περιβαλλοντική νομοθεσία στην ΕΕ

Η ΕΕ έχει εντάξει στη νομοθεσία της διάφορες διατάξεις, σχετικά με τη προστασία του περιβάλλοντος, τους κανόνες, τις ενέργειες και τις διαδικασίες. Διάφορες διατάξεις και οδηγίες είναι :

Οδηγία 85/337 (Συμβούλιο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων)

Η οδηγία αυτή, περιλαμβάνει τις μεταβολές στο περιβάλλον κατά τη διάρκεια σχεδιασμού ενός έργου ή μίας δραστηριότητας, την εκτίμηση των επιπτώσεων κλπ. Η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ονομάζεται επίσης και οδηγία ΕΠΕ. Κάποια χαρακτηριστικά τους είναι :

- i. Το εύρος των έργων αλλά και των δραστηριοτήτων που παρουσιάζεται από τη βιομηχανία μέχρι και διάφορα δημόσια έργα όπως δρόμους ή λιμάνια.
- ii. Η σωστή εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, με σκοπό την ενσωμάτωση του στο σχεδιασμό του έργου.
- iii. Η ανακοίνωση της διαδικασίας στο κοινό και η ουσιαστική συμμετοχή του στις αποφάσεις.

- iv. Μελέτη με αναλυτικές και ολοκληρωμένες επιτυχίες των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Οδηγία 97/11 (Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης)

Το 1997, δώδεκα χρόνια μετά το συνέδριο του 1985 της οδηγίας 85/337, εφόσον δημιουργήθηκαν διάφορες υπηρεσίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και παρουσιάστηκαν κάποια συμπεράσματα είχαμε τροποποίηση της οδηγίας 85/337 με την οδηγία 97/11. Κάποια από τα συμπεράσματα ήταν τα εξής:

- i. Η επέκταση των ΕΠΕ σε περισσότερες δραστηριότητες και τομείς.
- ii. Η βελτίωση καθώς και η διεύρυνση κριτηρίων , από τα ποια εξαρτάται αν ένα έργο που πρόκειται να ξεκινήσει έχει την υποχρέωση ή όχι σε οδηγίες ΕΠΕ.

Οδηγία 2003/35 και 2009/31 (EU law and publications)

Οι οδηγίες αυτές περιλαμβάνουν τροποποιήσεις μικρής κλίμακας. Η πρώτη αναφέρεται στη σύμβαση του Aarhus με τη συμμετοχή της κοινότητας, ενώ η δεύτερη αναφέρεται στη διασυνοριακή εκτίμηση, που αποφασίστηκε στη συνθήκη του Espoo. Επίσης συμπεριλήφθησαν οδηγίες ΕΠΕ για έργα που περιλαμβάνουν CO₂. Βάσει των παραπάνω, η ΕΕ έχει κάνει μεγάλη πρόοδο σχετικά με τη προστασία του περιβάλλοντος. Παρόλο όμως που σε κάποιες περιπτώσεις το κόστος αυξάνεται, εξασφαλίζονται καλύτερες συνθήκες διαβίωσης για όλη τη κοινωνία, επιστρέφοντας την αξία στους πολίτες, στις επιχειρήσεις κλπ. (Κουλίδης Α)

3.3 Περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα

Νόμος 1650/86 (Βουλή)

Η νομοθεσία την Ελλάδα σχετικά με το περιβάλλον, περιλαμβάνεται στο νόμο 1650/85. Παρόλο που έχουν περάσει αρκετά χρόνια από τη θέσπιση του, θεωρείται επιτυχής η εφαρμογή του, μέσω περιβαλλοντικών βελτιώσεων σε διάφορα έργα και δραστηριότητες, καθώς και τη σωστή αντιμετώπιση με τις όποιες καθυστερήσεις.

Νόμος 3010/2002 (Βουλή)

Με τα χρόνια, ακολούθησε και η τροποποίηση του νόμου 1650/86 με το νόμο 3010/2002. Εισάχθηκαν διάφορα χαρακτηριστικά με τη περιβαλλοντική αδειοδότηση,

όπως η προσαρμογή των διάφορων πράξεων για την εφαρμογή του νόμου, μεγαλύτερη αποκέντρωση καθώς και η εφαρμογή του screening, δηλαδή η αξιολόγηση συγκεκριμένων έργων ή δραστηριοτήτων μικρής εμβέλειας.

Παρόλο που εισήχθησαν όλα αυτά τα χαρακτηριστικά και ο τροποποιημένος νόμος παρουσίαζε επιτυχία, παρουσιάστηκαν διάφορα προβλήματα όπως καθυστερήσεις, η αύξηση των ρυθμίσεων που πρέπει να εφαρμοστούν είναι κάποια από τα ζητήματα που παρουσιάστηκαν.

Νόμος 4014/2011 (Βουλή)

Τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν με τη τροποποίηση του νόμου, έφεραν την αναμόρφωση του νόμου, με το νόμο 4014/2011. Στόχος ήταν η συνολική βελτίωση της διαδικασίας καθώς και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας. Οι κυριότερες αλλαγές παρουσιάστηκαν στην αποκέντρωση, στη ψηφιοποίηση των εγγράφων, το περιορισμό της διαδικασίας screening στις βιομηχανίες και την οικολογική εκτίμηση, η οποία ανταποκρίνεται στην ΕΠΕ και τη σχέση της με τη περιβαλλοντική μελέτη. (Κουλίδης Α)

(Στη βιβλιογραφία περιλαμβάνονται τα άρθρα της οδηγίας).

Κεφάλαιο 4^ο

Δευτερογενής έρευνα

4.1 Πράσινη επιχειρηματικότητα στην ΕΕ

Μία από τις υψηλές προτεραιότητες της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, καθώς και ο σκοπός της πράσινης επιχειρηματικότητας είναι η προστασία του περιβάλλοντος. Ένα σημαντικό μερίδιο ευθύνης χρεώνεται στις βιομηχανίες και τις επιχειρήσεις γενικότερα. Η σχέση επιχείρηση-φυσικό περιβάλλον είναι άμεση και αλληλένδετη, έτσι είναι απαραίτητα τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν οι επιχειρήσεις για τη προστασία του περιβάλλοντος.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά από χρόνια προσπαθειών και αμέτρητων συνεδριάσεων, έχει θέσει τέτοια νομοθεσία και κανονισμούς, ώστε να προφυλάσσεται όσο το δυνατόν περισσότερο το φυσικό περιβάλλον. Η νομοθεσία επίσης περιλαμβάνει δραστηριότητες φιλικές προς το περιβάλλον. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω αυτών των κανονισμών, έχει σκοπό την οικονομική ανάπτυξη των επιχειρήσεων, η οποία όμως δεν θα επιφέρει επιβλαβείς επιπτώσεις στο περιβάλλον, αλλά θα το προστατεύει.

Η Συνθήκη Ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβάνει τις θεμελιώδεις διατάξεις όσον αφορά τις ενέργειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξάλειψη και αποκατάσταση των ζημιών που πραγματοποιούνται στο φυσικό περιβάλλον καθώς και την προστασία του. Το Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ που πραγματοποιήθηκε το 2001 υιοθέτησε την αειφόρο ανάπτυξη ή αλλιώς πράσινη ανάπτυξη στις επιχειρήσεις, περιλαμβάνοντας ενέργειες όπως το περιβάλλον να περιλαμβάνεται στους οικονομικούς αλλά και κοινωνικούς σκοπούς της επιχείρησης, όπως επίσης και την επιδίωξη των διάφορων περιβαλλοντικών στόχων σε υψηλή προτεραιότητα.

Άλλη μία διάταξη της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, αναφέρετε στις προδιαγραφές της ποιότητας του αέρα και του πόσιμου νερού. Εξετάζονται οι ρύποι που προέρχονται κυρίως από τις βιομηχανίες και από εκεί ορίζονται οι προδιαγραφές των ποιοτήτων. Υπάρχει επίσης και η Οδηγία Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων η οποία είναι μία σειρά οδηγιών που αφορούν κυρίως τις βιομηχανίες με μεγάλη παραγωγή ρύπων, όπως χημικά εργοστάσια, διυλιστήρια κλπ.

Επιπλέον, άλλη μία οδηγία, η Οδηγία 2004/35/EK αναφέρεται στη πρόληψη και διόρθωση ενεργειών που βλάπτουν το περιβάλλον. Σύμφωνα με αυτή η οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν επικίνδυνες ουσίες, υποχρεώνονται να κάνουν συγκεκριμένες ενέργειες με σκοπό τη μείωση των ατυχημάτων, των σφαλμάτων και της αμέλειας. Τέλος, η νομοθεσία παρουσιάζεται και στη διαχείριση των πόρων που χρησιμοποιούνται στη παραγωγική διαδικασία. Είναι υποχρέωση των επιχειρήσεων να διαχειρίζονται τα απόβλητα των πρώτων υλών με τη πιο αβλαβή επίπτωση προς το περιβάλλον. Η διαχείριση αυτή πλέον αποτελεί βασικό κομμάτι της βιομηχανίας. Οι κανόνες που αναφέρονται στη νομοθεσία περιλαμβάνουν τη χρήση των πρώτων υλών στη παραγωγή, τη πρόληψη αλλά και την ανακύκλωση των αποβλήτων καθώς και τη βιωσιμότητα τους. Όλα αυτά αποσκοπούν στη όσο το δυνατό καλύτερη διαχείριση των πρώτων υλών, στο περιορισμό της ποσότητας των αποβλήτων, στην οικονομικότερη διαχείριση τους και στη μείωση της χρήσης πρώτων και φυσικών πόρων γενικότερα. (Λαγογιάννη, Σ., 2012)

Τα τελευταία χρόνια, η ευαισθητοποίηση για τη προστασία του περιβάλλοντος εμφανίζεται από τους πολίτες σε κάθε χώρα μέχρι τις κυβερνήσεις και τους οργανισμούς. Ένας τέτοιος οργανισμός είναι και η Eurostat (Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία), η οποία πρότεινε στις χώρες της Ευρώπης, να θέσουν με σαφή στοιχεία, όλα αυτά που πραγματοποιούνται σε κάθε χώρα, στο πράσινο τομέα, βασιζόμενη στα κριτήρια του εγχειριδίου που δημοσίευσε η Eurostat σε συνεργασία με τον OECD (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης)

Η ουγγρική υπηρεσία “Κεντρική Στατιστική” (HCSO, 2005), το Υπουργείο Περιβάλλοντος Τροφίμων και Αγροτικών Υποθέσεων του Ηνωμένου Βασιλείου, 2005 και η Στατιστική Ολλανδίας (Van Rossum & Schenau, 2009) είναι κάποιες από τις υπηρεσίες ανά την Ευρώπη, καταγράφουν διάφορα στοιχεία του περιβάλλοντος της βιομηχανίας, όπως το μέγεθος ή τη δυναμική, σύμφωνα με τις συστάσεις από τους OECD / Eurostat. Υπάρχει αναφορά σχετικά με τον αριθμό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο κλάδο, τους εργαζομένους που απασχολούνται από αυτές, στο κύκλο των εργασιών, τις εξαγωγές κλπ.

Παρόλο που υπάρχουν τόσα στοιχεία, μετρήσεις και αποτελέσματα σχετικά με τη πράσινη επιχειρηματικότητα και το περιβάλλον, δεν επαρκούν για να προκύψουν ουσιαστικά αποτελέσματα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων γύρω από το περιβάλλον και τη προστασία του. Όμως, τα στοιχεία που αναφέρονται για τις βιομηχανίες, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη της πράσινης βιομηχανίας. Στο μέλλον, τα στοιχεία αυτά μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση και ανάπτυξης της πράσινης επιχειρηματικότητας σε ευρεία κλίμακα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, η σωστή εφαρμογή των ενεργειών, επέφερε θετικά αποτελέσματα στις πράσινες βιομηχανίες όπως, την αύξηση των εργαζομένων που απασχολούνται και την αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω, προκύπτει ότι έχουν τοποθετηθεί οι βάσεις σχετικά με την υιοθέτηση της πράσινης επιχειρηματικότητας σε ευρεία κλίμακα από το κλάδο. Όμως τα στοιχεία και τα αποτελέσματα είναι ακόμα σε στάδιο που δοκιμάζονται, αν αποδίδουν αποτελεσματικά ή όχι. Χρειάζονται ακόμα πολλές μελέτες, προσπάθεια και πρωτοβουλίες προκειμένου να καταστεί δεδομένο ότι η υιοθέτηση τέτοιων δραστηριοτήτων, συμφέρει όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, από τη κοινωνία μέχρι την ίδια την επιχείρηση. (Αθανασοπούλου, Α. , 2011)

4.2 Πράσινη επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

Η προστασία του περιβάλλοντος παρουσιάζεται σε έντονο βαθμό σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο. Στην Ελλάδα έχουν αρχίσει επίσης να παρουσιάζονται κάποιες πρωτοβουλίες, όχι όμως σε τέτοιο βαθμό που τους αξίζει. Η Ελλάδα διαθέτει άφθονες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας όπως η ηλιακή, η αιολική και πολλές άλλες. Αυτό δίνει τη δυνατότητα να προσελκύσει επενδύσεις, το οποίο μπορεί να φέρει ανάπτυξη σε διάφορους τομείς, την αύξηση των επιχειρήσεων, του αριθμού των απασχολούμενων σε αυτές τις επιχειρήσεις κλπ. (ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ). Εκτός όμως από τις ανανεώσιμες πηγές, η Ελλάδα διαθέτει πολλά πλεονεκτήματα σε σχέση με τις περισσότερες χώρες της Ε.Ε. Κάποια από αυτά είναι:

- Η Ελλάδα διαθέτει ένα από τα μεγαλύτερα και πιο πλούσια οικοσυστήματα στην Ευρώπη. Ο οικονομικός, τουριστικός αλλά και επιστημονικός τομέας, είναι από τους άμεσα ενδιαφερόμενους. Αυτό σημαίνει ότι εκτός από τους επιστήμονες που έρχονται στην Ελλάδα για να ερευνήσουν το οικοσύστημα, αποτελεί και έναν ενδιαφέρον τουριστικό προορισμό για τους ευαισθητοποιημένους Ευρωπαίους.

- Το ήπιο κλίμα που επικρατεί στην Ελλάδα είναι αρκετά ομαλό και ιδανικό , σε σχέση με πολλές χώρες στην Ευρώπη που χαρακτηρίζονται από δύσκολους χειμώνες και δυσμενείς συνθήκες.
- Η πολιτιστική κληρονομία της Ελλάδας , με τα μνημεία της και τους αρχαίους οικισμούς ανά τη χώρα.
- Η έμφαση στη ποιότητα και τη προστασία του περιβάλλοντος , μέσω του εσωτερικού θεσμικού περιβάλλοντος , θα αποδίδει όλο και περισσότερο με τον καιρό.
- Οι εθνικοί και Ευρωπαϊκοί πόροι , οι οποίοι χρηματοδοτούν ευκαιρίες και πρωτοβουλίες σχετικά με το περιβάλλον και τη προστασία του.
- Η Ελλάδα έχει υιοθετήσει πλέον τη πολιτική τελικών προϊόντων αλλά και τη διαχείριση των αποβλήτων. Υψηλά συγκριτικά πλεονεκτήματα , σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Μεγάλες ευκαιρίες εκμετάλλευσης ανά τη χώρα αλλά και σε διεθνή επίπεδο , όσον αφορά τη ποιότητα των προϊόντων από τη διαχείριση του περιβάλλοντος. Κάποια από αυτά είναι ο βιολογικός καθαρισμός , η αφαλάτωση νερού κλπ.

Η εκμετάλλευση των παραπάνω, η σωστή χρήση και διαχείριση τους, μπορεί να δώσει ένα ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην Ελλάδα, τόσο για την οικονομία στην Ελλάδα , όσο και για την ανταγωνιστικότητα σε διεθνές επίπεδο. Η Ελλάδα ωστόσο, έχει πολύ δρόμο ώστε να αναπτυχθεί η πράσινη οικονομία. Η Ελλάδα δεν έχει πετύχει τους στόχους της όσον αφορά τη χρήση και διαχείριση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. (Αθανασοπούλου, Α. , 2011)

Ο κλάδος των ελληνικών επιχειρήσεων, οι οποίες ασχολούνται με τη προστασία του περιβάλλοντος ή η παραγωγική τους διαδικασία βασίζεται στη παραγωγή πράσινου εξοπλισμού, είναι λίγες και οι περισσότερες είναι μικρομεσαίες. Εφόσον η Ελλάδα έχει άφθονους πόρους προς εκμετάλλευση, είναι αναγκαία η εφαρμογή διάφορων ενεργειών, οι οποίες θα αποσκοπούν στη βελτίωση αυτού τους είδους των επιχειρήσεων. Η εφαρμογή της πράσινης επιχειρηματικότητας, μπορεί να είναι αποτελεσματική και στις ελληνικές επιχειρήσεις, σε όλους τους τομείς της οικονομίας, όπως την εμπορία βιολογικών προϊόντων, στη κτηνοτροφία, στις υπηρεσίες ανακύκλωσης και σε διάφορους άλλους τομείς.

Τα άτομα τα οποία απασχολούνται σε τομείς που αφορούν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ανέρχονται περίπου στα 5000. Στελεχώνουν κυρίως τους τομείς των αιολικών, των φωτοβολταϊκών αλλά και των ηλιοθερμικών. Εικάζεται ότι οι θέσεις εργασίας θα αυξηθούν στις 8750, με την εγκατάσταση 2500 φωτοβολταϊκών. (ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ).

Παρόλο όμως, την όχι και τόσο διαδεδομένη υιοθέτηση και αλλαγή στρατηγικής προς τη πράσινη επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα, η εφαρμογή ενός μοντέλου που βασίζεται στη πράσινη οικονομία θα φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η ανάπτυξη μπορεί να παρουσιαστεί σε διάφορους τομείς, όπως τη παραγωγή, τις κατασκευές, τις υπηρεσίες, τη εκπαίδευση και άλλους. Ειδικότερα, η φιλοσοφία της πράσινης οικονομίας αφορά διάφορες δραστηριότητες. Κάποιες από αυτές είναι:

Επενδύσεις τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Η αιολική ενέργεια, η ηλιακή καθώς και το νερό παράγουν πράσινη ενέργεια. Στόχος είναι απεξάρτηση από τις ορυκτές πηγές αλλά και η χρήση των ανανεώσιμων πηγών. Μία ενέργεια που θα μπορούσε να το πετύχει είναι η αύξηση των θέσεων εργασίας σε επιχειρήσεις που ασχολούνται γενικά στο τομέα της ενέργειας.

Ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων

Η αύξηση της ανακύκλωσης, η διαχείριση των φυσικών πόρων σε μεγάλο βαθμό είναι κάποιες από τις ενέργειες και εφαρμογές που στοχεύουν σε μείωση των αποβλήτων.

Εκπαίδευση και έρευνα

Τα ερευνητικά κέντρα αλλά και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας έχουν επιτύχει μεγάλη πρόοδο σχετικά με τη πράσινη οικονομία και επιχειρηματικότητα. Οι τομείς αυτοί είναι μεγάλης σημασίας για τη βιώσιμη ανάπτυξης, παραγωγής καθώς και τη δημιουργία διάφορων προτύπων, όπως καταναλωτικών, συνδυάζοντας τις ανάγκες της κοινωνίας για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών.

Το θεσμικό και νομικό πλαίσιο που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια, είναι πολύ ευνοϊκό, όσον αφορά τη δημιουργία πράσινων επιχειρήσεων. Η Ελλάδα προσπαθεί να προσαρμόσει τις διατάξεις του νόμου, ώστε να ανταποκρίνεται και στο παγκόσμιο επίπεδο, ώστε να προσελκύονται και ξένοι επενδυτές, εκτός από τους εγχώριους. Ο νόμος χαρακτηρίζεται από ταχύτητα, διαφάνεια και αποτελέσματα, προκειμένου οι επενδυτές να βρίσκουν όσο το δυνατό λιγότερες δυσκολίες. Παραγωγικά κίνητρα, εργαλεία χρηματοδότησης και απλούστερες διαδικασίες είναι κάποια από τα πλεονεκτήματα για τη σαφήνεια των ενεργειών τους αλλά και την αποφυγή της γραφειοκρατίας. Κάποιες από τις ενισχύσεις που αναφέρονται στο νόμο είναι οι εξής :

a) Φορολογική απαλλαγή από 8 έως 10 χρόνια από το ποσό του φόρου που θα καταβάλουν οι επιχειρήσεις επί των προ φόρων κερδών, τα οποία προκύπτουν από τη νομοθεσία.

b) Επιχορήγηση, δηλαδή δωρεάν παροχή από το Δημόσιο χρηματικού ποσού, για τη κάλυψη κάποιων δαπανών από το επενδυτικό σχέδιο.

Αυτές οι ενισχύσεις, όπως και κάποιες άλλες, συνυπολογίζονται για να καθοριστεί το ποσοστό ενίσχυσης στο επενδυτικό σχέδιο. (Αθανασοπούλου, Α., 2011)

4.3 Πράσινη επιχειρηματικότητα στη Κρήτη

Μέσω τη έρευνας, που πραγματοποιήθηκε για τη Κρήτη, μέσω διάφορων πηγών (Internet, βιβλία κλπ.), βρέθηκαν σχετικές έρευνες, οι οποίες αναφέρονται είτε σε συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων, είτε γενικά για την ιδέα της πράσινη επιχειρηματικότητας. Μία έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2011 στο νομό Ηρακλείου, αφορούσε τη σύγκριση του νομού Ηρακλείου και του νομού Ηλείας, σχετικά με τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Επίσης, μία άλλη έρευνα πιο πρόσφατη, το 2013, εξέτασε τη γνώμη, τις γνώσεις και κατά πόσο εφαρμόζουν τη πράσινη επιχειρηματικότητα οι πολίτες και αντίστοιχα οι επιχειρήσεις του Ηρακλείου.

4.3.1 Πράσινη επιχειρηματικότητα στο Ηράκλειο

Σύμφωνα με τη πρώτη έρευνα που πραγματοποιήθηκε , τα στοιχεία που προέκυψαν είναι τα εξής: Για το νομό Ηρακλείου, προέκυψαν διάφορα συμπεράσματα.

Περίπου 60 % ξενοδοχειακές μονάδες εφαρμόζει διάφορα περιβαλλοντικά πρότυπα διαχείρισης, όπως ISO 14001 και EMAS.

Τα ξενοδοχεία χρησιμοποιούν διάφορα ενέργειες για να βελτιώσουν την ενεργειακή τους απόδοση. Κάποιες από αυτές είναι η θερμομόνωση κτηρίου, τα εξωτερικά σκίαστρα και οι υαλοπίνακες βελτιωμένης ενεργειακής απόδοσης.

Σχεδόν όλα τα ξενοδοχεία χρησιμοποιούν το key card, λάμπες LED, το 70 % περίπου από αυτές άλλες ενέργειες όπως αυτοματισμούς για κλείσιμο της ψύξης, εγκαταστάσεις κεντρικού ηλιακού συστήματος κλπ.

Οι επιχειρήσεις, με ποσοστό 83 %, κάνουν ανακύκλωση χαρτιού / γυαλικών / πλαστικών και το 75 % ανακυκλώνουν το μαγειρικό λάδι, χρησιμοποιούν μεγάλες συσκευασίες για τα απορρυπαντικά, οικολογική διαχείριση απορριμμάτων κλπ.

Η ενημέρωση και η εκπαίδευση του προσωπικού, πραγματοποιείται από το 89 % των ξενοδοχειακών μονάδων.

Τα ξενοδοχεία , σε ποσοστό 85 %, παραπέμπουν τους πελάτες τους να υιοθετούν οικολογική στάση και συμπεριφορά απέναντι στο περιβάλλον.

Περίπου 6 στις 10 ξενοδοχειακές μονάδες δεν έχουν συμμετάσχει σε προγράμματα επιδότησης.

Η αύξηση της ικανοποίησης των πελατών, η μείωση των αρνητικών περιβαλλοντικών περιπτώσεων καθώς και η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται στο ξενοδοχείο, είναι λίγα από τα οφέλη που έχουν αποκομίσει οι επιχειρήσεις μέσω της υιοθέτησης της πράσινης επιχειρηματικότητας (Μαρθαλαμάκης Ζ., Μάλλιος Π.)

Σύμφωνα με στοιχεία που βρέθηκαν από τη δεύτερη έρευνα, τα οποία συλλέχθηκαν από προηγούμενη έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε το 2013 στη πόλη του Ηρακλείου, προέκυψαν διάφορα συμπεράσματα.

Οι περισσότερες επιχειρήσεις οι οποίες συμμετείχαν στην έρευνα, γνώριζαν τι είναι η πράσινη επιχειρηματικότητα, αλλά επίσης θεωρούσαν ότι δεν έχει αναπτυχθεί σε επιθυμητό επίπεδο η πράσινη επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα.

Άλλα συμπεράσματα που προέκυψαν είναι ότι οι επιχειρήσεις πραγματοποιούν ενέργειες και δραστηριότητες που στοχεύουν στη προστασία του περιβάλλοντος και ότι οι εργαζόμενοι είχαν ενημερωθεί από τους ιδιοκτήτες σχετικά με τη στρατηγική που θα ακολουθήσει η επιχείρηση, όσον αφορά το περιβάλλον.

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις βλέπουν τη πράσινη επιχειρηματικότητα, ως ένα τρόπο ώστε να αυξήσουν τα μακροπρόθεσμα κέρδη τους. Οι επιχειρήσεις δεν χάνουν σε τίποτα σε σχέση με τις επιχειρήσεις που δεν υιοθετούν πράσινη επιχειρηματικότητα λόγω του κόστους και ακόμα, η πράσινη επιχειρηματικότητα χρησιμοποιείται ως ένα χρήσιμο εργαλείο διαφήμισης.

Τέλος, οι λάμπες LED και οι ανακυκλώσιμες συσκευασίες είναι οι δημοφιλέστεροι τρόποι που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις για να προστατέψουν το περιβάλλον. (Τσουκάλης Μ., Μαλαγκωνιάρη Ο., Κωνσταντούρας Χ.)

4.4 Πράσινη επιχειρηματικότητα στα Δωδεκάνησα

Μετά από πολύ έρευνα σε διάφορους διαδικτυακούς τόπους αλλά και βιβλία, διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει παρόμοια έρευνα ή σχετική για τα Δωδεκάνησα, ούτε παλαιότερα ούτε ακόμα και το τελευταίο καιρό. Αυτό οφείλεται ίσως στο γεγονός ότι πέρα από τα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη κλπ.), δεν είναι τόσο διαδεδομένη η ιδέα της πράσινης επιχειρηματικότητας. Έτσι, δεν μπορούμε να εξάγουμε κανένα συμπέρασμα για τη περιοχή των Δωδεκανήσων, εφόσον δεν υπάρχει έρευνα.

4.4.1 Πράσινη επιχειρηματικότητα στη Ρόδο

Όπως αναφέραμε και παραπάνω, πραγματοποιήθηκε έρευνα για να βρεθούν στοιχεία με τα Δωδεκάνησα, έτσι παρόμοια έγινε και για τη πόλη της Ρόδου. Εδώ επίσης διαπιστώθηκε ότι δεν έχει πραγματοποιηθεί έρευνα παρόμοια η σχετική για τη πράσινη επιχειρηματικότητα. Έτσι, ούτε και σε αυτή τη περίπτωση μπορούμε να εξάγουμε κάποιο συμπέρασμα.

Κεφάλαιο 5^ο

Πρωτογενής έρευνα

5.1 Σκοπός

Σκοπός της εργασίας είναι να διαπιστωθεί, εάν οι επιχειρήσεις του Ηρακλείου και της Ρόδου γνωρίζουν τι είναι πράσινη επιχειρηματικότητα, τι γνωρίζουν σχετικά με αυτή, αν υιοθετούν δραστηριότητες φιλικές προς το περιβάλλον και κατά πόσο είναι διατεθειμένοι να τις υιοθετήσουν σε περίπτωση που δεν έχουν υιοθετηθεί από την επιχείρηση. Επίσης εξετάζονται οι λόγοι που χρησιμοποιούν μεθόδους, οι οποίες είναι φιλικές προς το περιβάλλον, καθώς και οι λόγοι που δεν τις χρησιμοποιούν. Τέλος, ερευνούνται οι τρόποι με τους οποίους συμβάλλουν στη προστασία του περιβάλλοντος. Η εργασία πραγματοποιήθηκε μέσω δομημένων ερωτηματολογίων, τα οποία μοιράστηκαν σε διάφορες επιχειρήσεις του Ηρακλείου και της Ρόδου.

5.1.1. Ερευνητικά ερωτήματα

1. Τι γνώμη έχουν οι επιχειρήσεις για την ανάπτυξη της πράσινης επιχειρηματικότητας στη περιοχή τους ;
2. Έχουν υιοθετήσει πράσινες δραστηριότητες ;
3. Για ποιο λόγο έχουν υιοθετήσει πράσινες δραστηριότητες στην επιχείρηση τους ;
4. Δίνονται κίνητρα από την κοινωνία για την ανάπτυξη πράσινων δραστηριοτήτων ;

5.2 Μεθοδολογία

Στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας, πραγματοποιήθηκε μία διαδικασία άντλησης δεδομένων, μία έρευνα στη πόλη του Ηρακλείου και στη πόλη της Ρόδου. Αυτό πραγματοποιήθηκε μέσω δομημένων ερωτηματολογίων που μοιράστηκαν σε διάφορες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διάφορες περιοχές της πόλης του Ηρακλείου και της πόλης της Ρόδου. Συνολικά μοιράστηκαν 200 ερωτηματολόγια, από τα οποία τα 100 δόθηκαν στη πόλη του Ηρακλείου και τα υπόλοιπα 100 στη πόλη της Ρόδου. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν κατά τη περίοδο Μαΐου-Αυγούστου και συγκεντρώθηκαν στις 1 Σεπτεμβρίου. Ο τρόπος με τον οποίο ερωτήθηκαν οι επιχειρήσεις ήταν ο εξής: Μέσω προσωπικής επαφής και συζήτησης με κάθε ερωτώμενο, (από κοντά), απαντήθηκαν τα ερωτηματολόγια. Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και

περιελάμβαναν ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής μέσω της μεθόδου Likert (καθόλου, λίγο, αρκετά, πολύ, πάρα πολύ). Το πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε στην ανάλυση δεδομένων ήταν το Microsoft Excel, από όπου προκύπτουν τα αποτελέσματα της έρευνας.

5.2.1 Περιορισμοί έρευνας

Το κύριο πρόβλημα που προέκυψε ήταν η δυσκολία στη διαδικασία συλλογής στοιχείων κατά τη διάρκεια της έρευνας. Τα προβλήματα που προέκυψαν ήταν τα εξής :

- Ορισμένες επιχειρήσεις λόγω έλλειψης χρόνου δεν θέλησαν να συμμετέχουν στη συλλογή στοιχείων
- Κάποιοι από τους ερωτώμενους επιχειρηματίες αρνήθηκαν να δώσουν στοιχεία λόγω δυσπιστίας σχετικά με την έρευνα
- Κάποιοι επιχειρηματίες ενδέχεται να έδωσαν λάθος ή αναληθείς απαντήσεις λόγω βιασύνης
- Η κατανόηση των ερωτημάτων από πλευράς επιχειρήσεων λόγω έλλειψης γνώσεων

5.3 Αποτελέσματα

Δείγμα της πόλης του Ηρακλείου

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν για τη πόλη του Ηρακλείου είναι τα εξής :

Από τα δημογραφικά στοιχεία που συλλέχθηκαν προέκυψε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό **(44%)** είναι επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν από 0 έως 3 εργαζομένους. Αμέσως μετά με ποσοστό **(30%)** απασχολούν από 4 έως 12 εργαζόμενους, **(10%)** απασχολούν από 21 έως 50 εργαζόμενους, **(9%)** απασχολούν από 50 εργαζόμενους και άνω και τέλος με ποσοστό **(7%)** απασχολούν από 13 έως 20 εργαζόμενους.

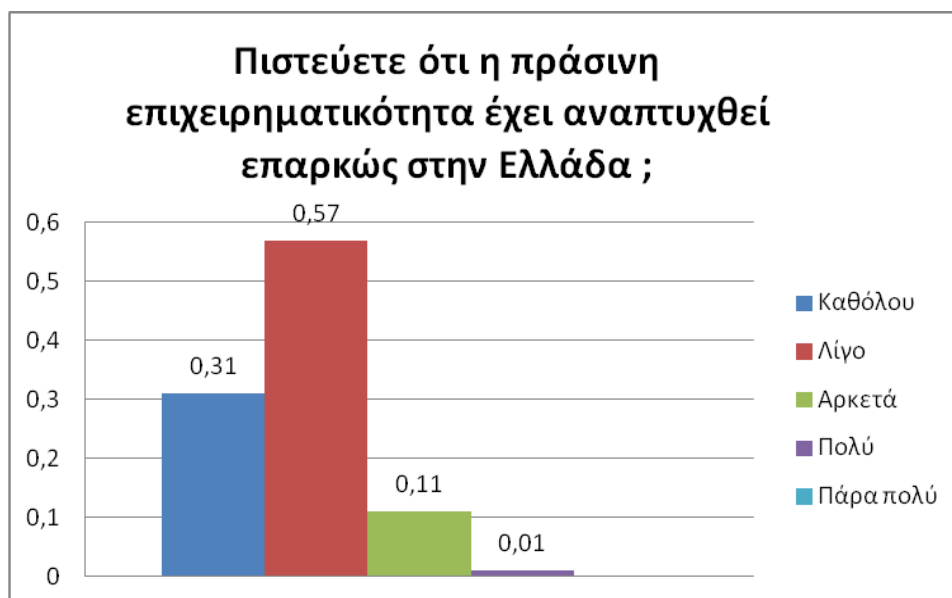
Στις επόμενες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου δόθηκαν οι εξής απαντήσεις :

1. Για την πρώτη ερώτηση (Γνωρίζεται τι είναι πράσινη επιχειρηματικότητα;): 'Λίγο' **(34%)** , 'Αρκετά' **(30%)** , 'Καθόλου' **(16%)** , 'Πολύ' **(12%)** και 'Πάρα πολύ' **(8%)**. (Βλέπε διάγραμμα 1.1).

Διάγραμμα 1.1 (Γνωρίζεται τι είναι πράσινη επιχειρηματικότητα ;)

2. Για την δεύτερη ερώτηση (Πιστεύετε ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί επαρκώς στην Ελλάδα;): 'Λίγο' (57%), 'Καθόλου' (31%), 'Αρκετά' (11%), 'Πολύ' (1%), 'Πάρα πολύ' (0%). (Βλέπε διάγραμμα 1.2).

Διάγραμμα 1.2 (Πιστεύετε ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί επαρκώς στην Ελλάδα ;)

3. Για την τρίτη ερώτηση (Πιστεύετε ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί επαρκώς στη πόλη που δραστηριοποιείστε σε σύγκριση με άλλα μέρη;): 'Λίγο' (52%), 'Καθόλου' (33%), 'Αρκετά' (13%), 'Πολύ' (2%), 'Πάρα πολύ' (0%).

4. Για την τέταρτη ερώτηση (Υιοθετείτε στην επιχείρησή σας δραστηριότητες σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος;): 'Λίγο' (41%), 'Αρκετά' (32%), 'Καθόλου' (14%), 'Πολύ' (9%), 'Πάρα πολύ' (4%).

5. Για την πέμπτη ερώτηση (Δίνονται κίνητρα για την υιοθέτηση τέτοιων δραστηριοτήτων;): 'Ναι' (36%), 'Όχι' (64%).

6. Για την έκτη ερώτηση (Αν ναι, με ποιο τρόπο;):

i. **Επιδοτήσεις μέσω ΕΣΠΑ** 'Ναι' (15%) και 'Όχι' (85%)

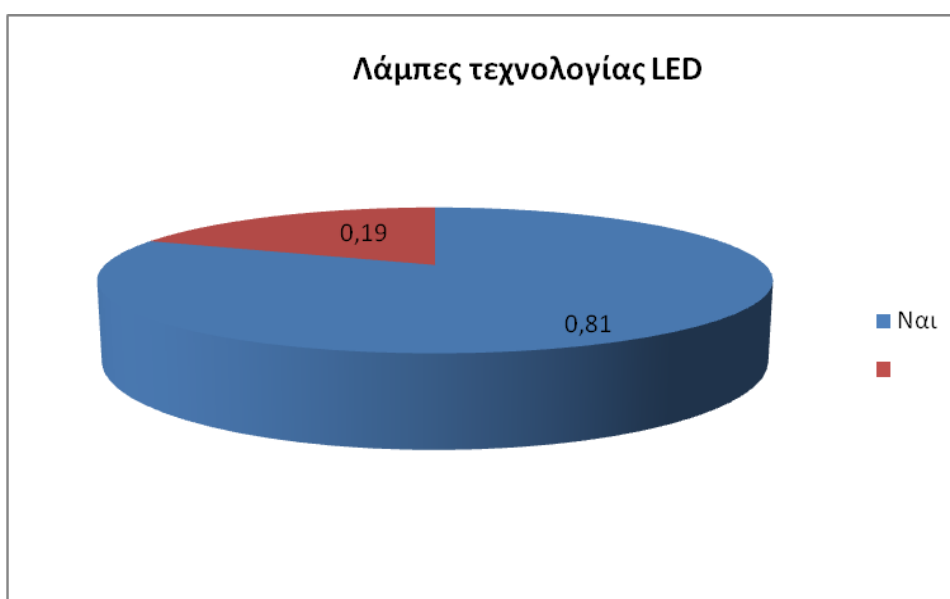
ii. **Κοινωνική υποστήριξη** 'Ναι' (20%) και 'Όχι' (80%)

iii. **Άλλο** 'Ναι' (3%) και 'Όχι' (97%), εκ των οποίων δύο επιχειρήσεις απάντησαν 'Μέσω κεφαλαίου' και μία επιχείρηση απάντησε 'Εταιρίες ανακύκλωσης'.

7. Για την έβδομη ερώτηση (Έχετε ενημερώσει / εκπαιδεύσει το προσωπικό σας σχετικά με τη στάση της επιχείρησής απέναντι στο περιβάλλον;): 'Ναι' (45%), 'Όχι' (55%).

8. Για την όγδοη ερώτηση (Ποια από τα παρακάτω χρησιμοποιεί η επιχείρησή σας για την περιβαλλοντική προστασία):

i. **Λάμπες τεχνολογίας LED** : 'Ναι' (81%), 'Όχι' (19%) (Βλέπε διάγραμμα 1.3).

Διάγραμμα 1.3 (Λάμπες τεχνολογίας LED)

ii. **Αισθητήρες κίνησης για το φωτισμό:** 'Ναι' (31%), 'Όχι' (69%)

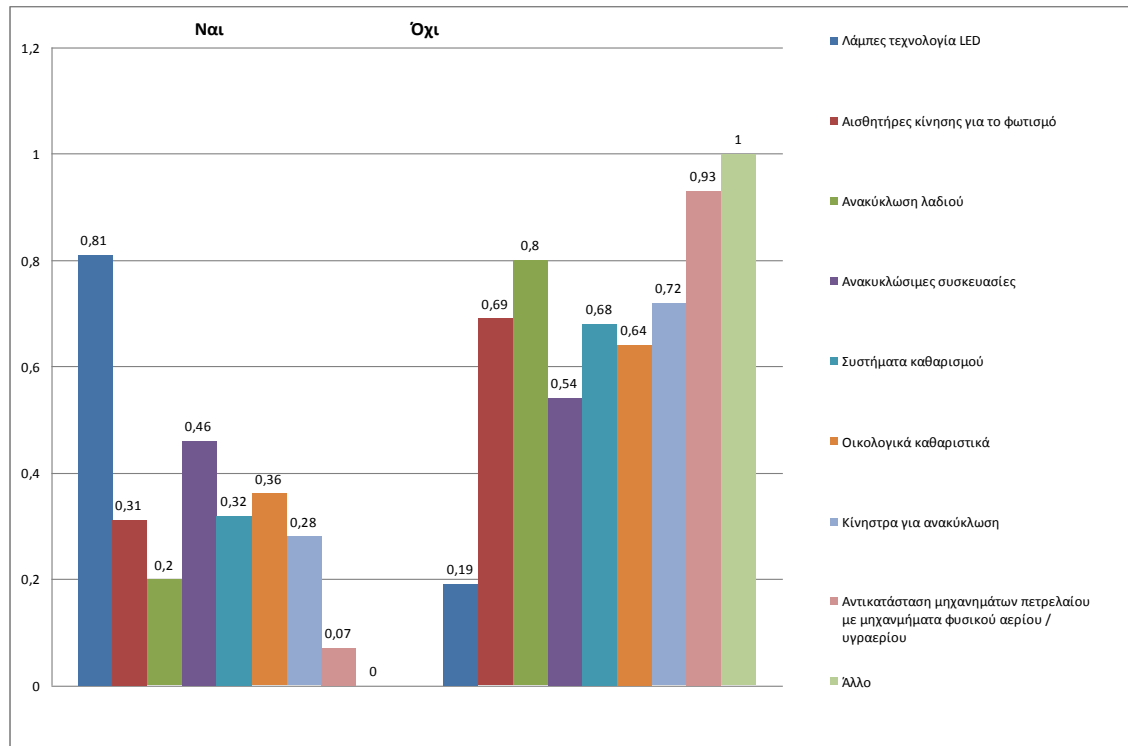
iii. **Ανακύκλωση λαδιού:** 'Ναι' (20%), 'Όχι' (80%)

iv. **Ανακυκλώσιμες συσκευασίες:** 'Ναι' (46%), 'Όχι' (54%) (Βλέπε διάγραμμα 1.4).

Διάγραμμα 1.4 (Ανακυκλώσιμες συσκευασίες)

- v. **Συστήματα καθαρισμού:** 'Ναι' (32%), 'Όχι' (68%)
- vi. **Οικολογικά καθαριστικά:** 'Ναι' (36%), 'Όχι' (64%)
- vii. **Κίνητρα για κατανάλωση:** 'Ναι' (28%), 'Όχι' (72%)
- viii. **Αντικατάσταση μηχανημάτων πετρελαίου με μηχανήματα φυσικού αερίου / υγραερίου:** 'Ναι' (7%), 'Όχι' (93%)
- ix. **Άλλο:** 'Ναι' (7%), 'Όχι' (93%), εκ των οποίων δύο επιχειρήσεις απάντησαν 'Ανακύκλωση χαρτιού' και κάθε μία από τις υπόλοιπες πέντε επιχειρήσεις απάντησαν 'Ανακύκλωση μπαταριών', 'Μείωση μεταφορών', 'Ανακύκλωση λαμπτήρων', 'Ανακύκλωση ηλεκτρικών συσκευών', 'Μειωτή ρεύματος' αντίστοιχα. (Βλέπε διάγραμμα 1.5).

Διάγραμμα 1.5 (Ποια από τα παρακάτω χρησιμοποιεί η επιχείρησή σας για την περιβαλλοντική προστασία ;)

9. Για την ένατη ερώτηση (Προβάλετε τις πρωτοβουλίες της επιχείρησής σας ως προς το περιβάλλον στους πελάτες σας;): 'Ναι' (35%), 'Όχι' (65%).

10. Για τη δέκατη ερώτηση (Αν ναι, με ποιο μέσο;):

- i. **Ανάρτηση σε ιστοσελίδα της επιχείρησής** 'Ναι' (21%) και 'Όχι' (79%)
- ii. **Σε διάφορα περιοδικά / εφημερίδες** 'Ναι' (10%) και 'Όχι' (90%)
- iii. **Άλλο** 'Ναι' (13%) και 'Όχι' (87%), εκ των οποίων δέκα επιχειρήσεις απάντησαν 'Μέσω διαλόγου' και κάθε μία από τις υπόλοιπες τρεις απάντησαν 'Κάδος ανακύκλωσης', 'Διάφορες προσφορές', 'Φυλλάδια' αντίστοιχα.

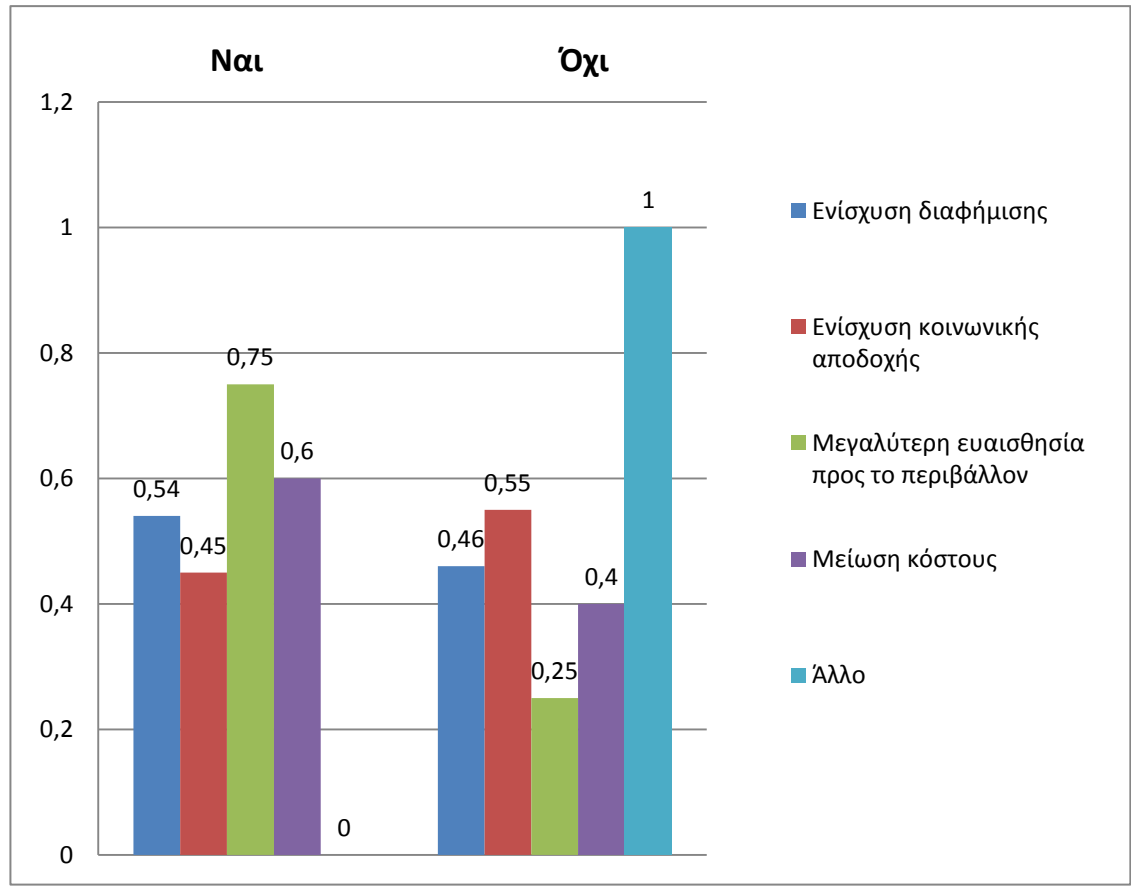
11. Για την ενδέκατη ερώτηση (Πιστεύετε ότι με την πράσινη επιχειρηματικότητα μπορούν να αυξηθούν μακροπρόθεσμα τα κέρδη της επιχείρησής σας;): 'Ναι' (56%), 'Όχι' (44%).

12. Για τη δωδέκατη ερώτηση (Πιστεύετε ότι οι επιχειρήσεις που υιοθετούν / εφαρμόζουν περιβαλλοντικά προγράμματα μειονεκτούν έναντι των άλλων λόγω του κόστους των επενδύσεων τους;): 'Καθόλου' (51%), 'Λίγο' (32%), 'Αρκετά' (12%), 'Πολύ' (5%), 'Πάρα πολύ' (0%).

13. Για την δέκατη τρίτη ερώτηση (Είναι σημαντικοί οι παρακάτω λόγοι για την υιοθέτηση της πράσινης επιχειρηματικότητας από μία επιχείρηση;):

- i. **Ενίσχυση διαφήμισης:** 'Ναι' (54%), 'Όχι' (46%)
- ii. **Ενίσχυση κοινωνικής αποδοχής:** 'Ναι' (45%), 'Όχι' (55%)
- iii. **Μεγαλύτερη ευαισθησία προς το περιβάλλον:** 'Ναι' (75%), 'Όχι' (25%)

- iv. **Μείωση κόστους:** 'Ναι' (60%), 'Όχι' (40%)
 v. **Άλλο:** 'Ναι' (0%), 'Όχι' (100%). (Βλέπε διάγραμμα 1.6).

Διάγραμμα 1.6 (Είναι σημαντικοί οι παρακάτω λόγοι για την υιοθέτηση της πράσινη επιχειρηματικότητας από μία επιχείρηση ;)

Δείγμα της πόλης της Ρόδου

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν για τη πόλη της Ρόδου είναι τα εξής :

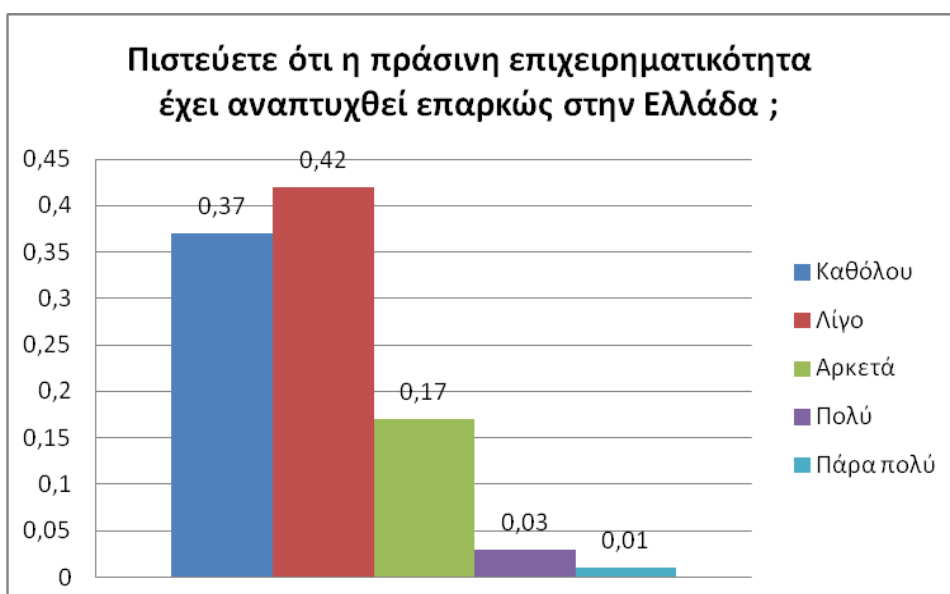
Από τα δημογραφικά στοιχεία που συλλέχθηκαν προέκυψε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό **(48%)** είναι επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν από 4 έως 12 εργαζόμενους. Αμέσως μετά με ποσοστό **(39%)** απασχολούν από 0 έως 3 εργαζόμενους, **(6%)** απασχολούν από 50 και πάνω εργαζόμενους, **(4%)** απασχολούν από 13 έως 20 εργαζόμενους και τέλος με ποσοστό **(3%)** απασχολούν από 21 έως 50 εργαζόμενους.

1. Για την πρώτη ερώτηση (Γνωρίζεται τι είναι πράσινη επιχειρηματικότητα ;) είναι: **(38%)** για 'Λίγο, **(26%)** για 'Αρκετά', **(14%)** για 'Καθόλου', **(11%)** για 'Πολύ και 'Πάρα πολύ'. (Βλέπε διάγραμμα 1.7).

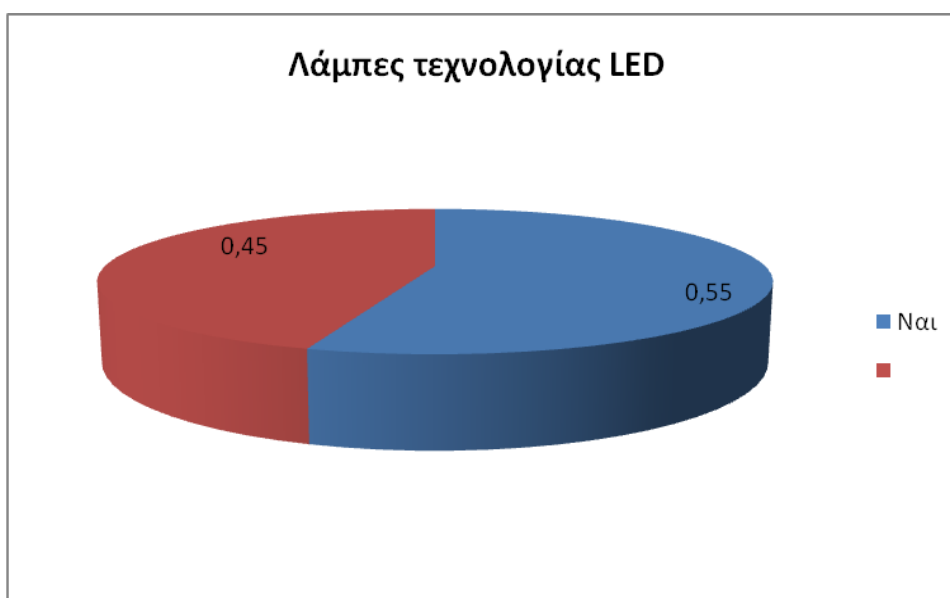
Διάγραμμα 1.7 (Γνωρίζεται τι είναι πράσινη επιχειρηματικότητα ;)

2. Για την δεύτερη ερώτηση (Πιστεύετε ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί επαρκώς στην Ελλάδα ;) είναι: **(42%)** για 'Λίγο', **(37%)** για 'Καθόλου', **(17%)** για 'Αρκετά', **(3%)** για 'Πολύ' και **(1%)** για 'Πάρα πολύ'. (Βλέπε διάγραμμα 1.8).

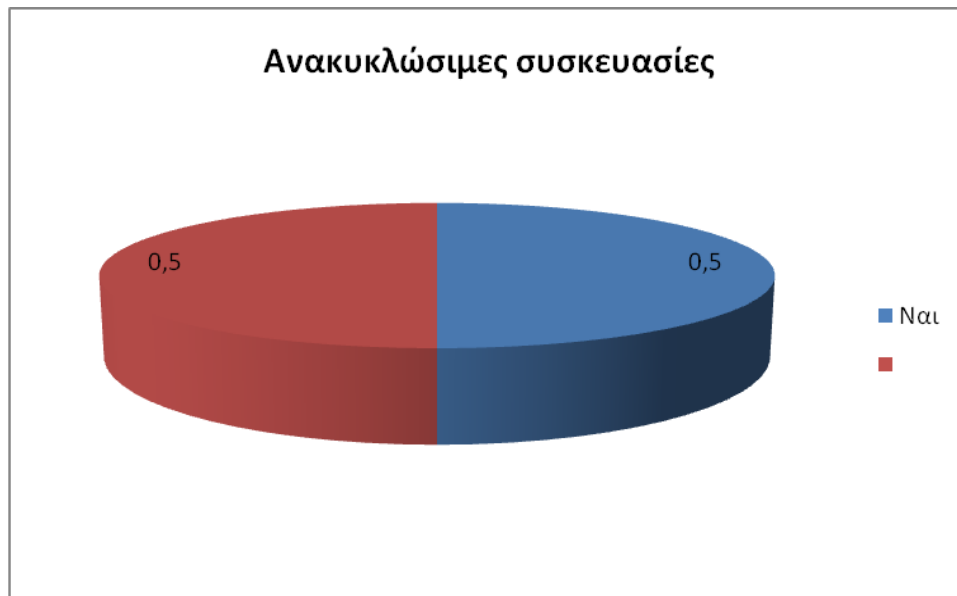
Διάγραμμα 1.8 (Πιστεύετε ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί επαρκώς στην Ελλάδα ;)

3. Για την τρίτη ερώτηση (Πιστεύετε ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί επαρκώς στη πόλη που δραστηριοποιείστε σε σύγκριση με άλλα μέρη ;) είναι: **(52%)** για 'Καθόλου', **(37%)** για 'Λίγο', **(17%)** για 'Αρκετά', **(4%)** για 'Πολύ' και **(0%)** για 'Πάρα πολύ'.
4. Για την τέταρτη ερώτηση (Υιοθετείτε στην επιχείρησή σας δραστηριότητες σχετικά με τη προστασία του περιβάλλοντος ;) είναι: **(47%)** για 'Λίγο', **(20%)** για 'Καθόλου', **(17%)** για 'Αρκετά', **(12%)** για 'Πολύ' και **(4%)** για 'Πάρα πολύ'.
5. Για την πέμπτη ερώτηση (Δίνονται κίνητρα για την υιοθέτηση τέτοιων δραστηριοτήτων ;) είναι: 'Ναι' **(25%)** και 'Όχι' **(75%)**.
6. Για την έκτη ερώτηση (Αν ναι , με ποιο τρόπο ;) είναι:
- i. **Επιδοτήσεις μέσω ΕΣΠΑ** 'Ναι' **(14%)** και 'Όχι' **(86%)**
 - ii. **Κοινωνική υποστήριξη** 'Ναι' **(15%)** και 'Όχι' **(85%)**
 - iii. **Άλλο** 'Ναι' **(1%)** και 'Όχι' **(99%)**, εκ των οποίων μία επιχείρηση απάντησε Κίνητρα / ενημέρωση / δράσεις.
7. Για την έβδομη ερώτηση (Έχετε ενημερώσει / εκπαιδεύσει το προσωπικό σας σχετικά με τη στάση της επιχείρησής απέναντι στο περιβάλλον ;) είναι: 'Ναι' **(53%)** και 'Όχι' **(47%)**.
8. Για την όγδοη ερώτηση (Ποια από τα παρακάτω χρησιμοποιεί η επιχείρησή σας για τη περιβαλλοντική προστασία ;) είναι:
- i. **Λάμπες τεχνολογίας LED** 'Ναι' **(55%)** και 'Όχι' **(45%)** (Βλέπε διάγραμμα 1.9).

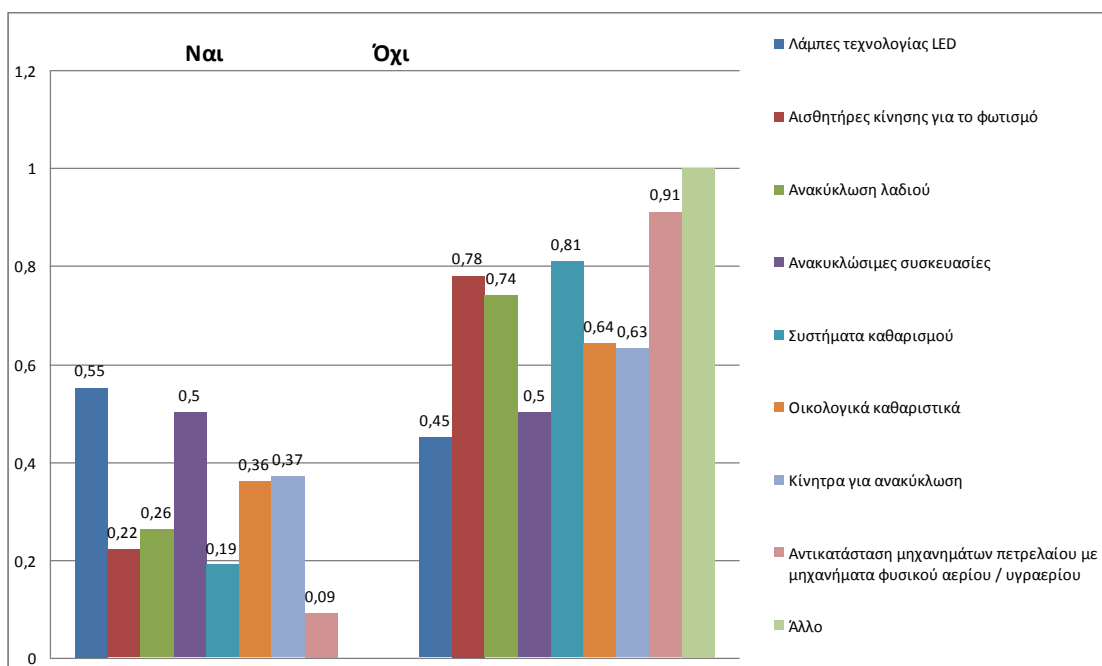
Διάγραμμα 1.9 (Λάμπες τεχνολογίας LED)

- ii. **Αισθητήρες κίνησης για το φωτισμό** 'Ναι' (22%) και 'Όχι' (78%)
- iii. **Ανακύκλωση λαδιού** 'Ναι' (26%) και 'Όχι' (74%)
- iv. **Ανακυκλώσιμες συσκευασίες** 'Ναι' (50%) και 'Όχι' (50%) (Βλέπε διάγραμμα 1.10).

Διάγραμμα 1.10 (Ανακυκλώσιμες συσκευασίες)

- v. **Συστήματα καθαρισμού** 'Ναι' (19%) και 'Όχι' (81%)
- vi. **Οικολογικά καθαριστικά** 'Ναι' (36%) και 'Όχι' (64%)
- vii. **Κίνητρα για ανακύκλωση** 'Ναι' (37%) και 'Όχι' (63%)
- viii. **Αντικατάσταση μηχανημάτων πετρελαίου με μηχανήματα φυσικού αερίου / υγραερίου** 'Ναι' (9%) και 'Όχι' (91%)
- ix. **Άλλο** 'Ναι' (24%) και 'Όχι' (76%) , εκ των οποίων εικοσιένα επιχειρήσεις απάντησαν 'Ανακύκλωση χαρτιού' και τρεις από αυτές 'Ανακύκλωση γυαλιού' και μία από αυτές 'Ανακύκλωση αλουμινίου', μία επιχείρηση απάντησε 'Τσάντες ανακυκλώσιμες / διασπώμενες', μία επιχείρηση απάντησε 'Οικολογικές μπογιές και μία επιχείρηση απάντησε 'Προπάνιο'. (Βλέπε διάγραμμα 1.11).

Διάγραμμα 1.11 (Ποια από τα παρακάτω χρησιμοποιεί η επιχείρησή σας για τη περιβαλλοντική προστασία ;)

9. Για την ένατη ερώτηση (Προβάλετε τις πρωτοβουλίες της επιχείρησή σας ως προς το περιβάλλον στους πελάτες σας ;) είναι: 'Ναι' (**29%**) και 'Όχι' (**71%**).

10. Για την δέκατη ερώτηση (Αν ναι , με ποιο μέσο ;) είναι:

- i. **Ανάρτηση σε ιστοσελίδα της επιχείρησής** 'Ναι' (**19%**) και 'Όχι' (**81%**)
- ii. **Σε διάφορα περιοδικά / εφημερίδες** 'Ναι' (**5%**) και 'Όχι' (**95%**)
- iii. **Άλλο** 'Ναι' (**11%**) και 'Όχι' (**89%**), εκ των οποίων 10 επιχειρήσεις απάντησαν 'Μέσω διαλόγου' και 1 επιχείρηση 'Newsletter / ενημερωτικά email'.

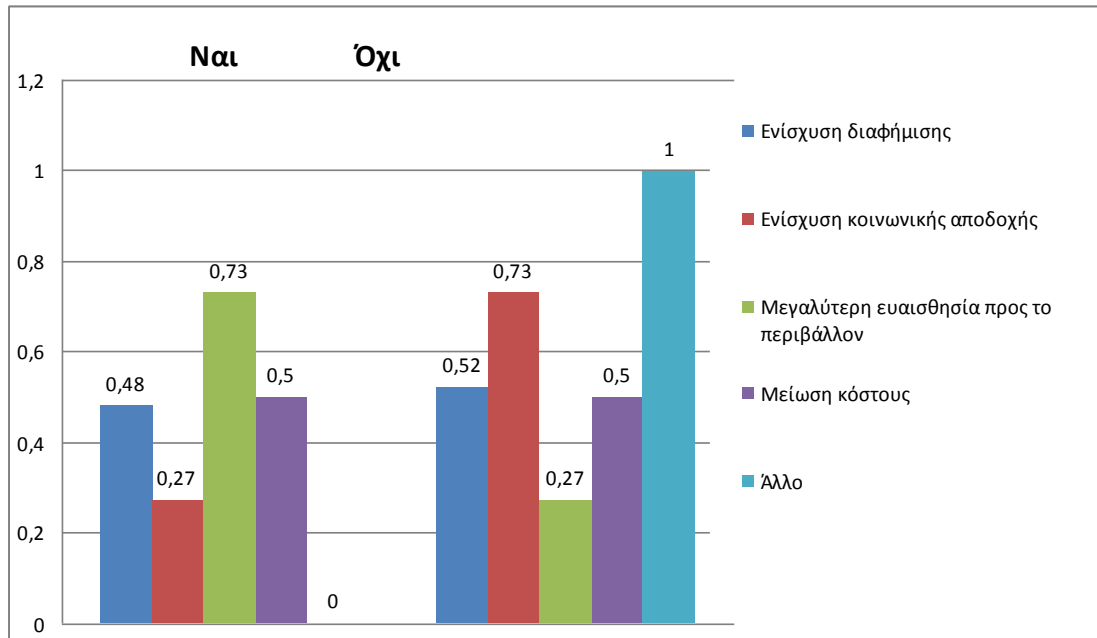
11. Για την ενδεκάτη ερώτηση (Πιστεύετε ότι με τη πράσινη επιχειρηματικότητα μπορούν να αυξηθούν μακροπρόθεσμα τα κέρδη σας επιχείρησής σας ;) είναι: 'Ναι' (**61%**) και 'Όχι' (**39%**).

12. Για την δωδέκατη ερώτηση (Πιστεύετε ότι οι επιχειρήσεις που υιοθετούν / εφαρμόζουν περιβαλλοντικά προγράμματα μειονεκτούν έναντι των άλλων λόγω του κόστους των επενδύσεών τους ;) είναι: (**51%**) για 'Καθόλου', (**26%**) για 'Λίγο', (**16%**) για 'Αρκετά', (**6%**) για 'Πολύ' και (**1%**) για 'Πάρα πολύ'.

13. Για την δέκατη τρίτη ερώτηση (Είναι σημαντικοί οι παρακάτω λόγοι για την υιοθέτηση της πράσινης επιχειρηματικότητας από μία επιχείρηση ;) είναι:

- i. **Ενίσχυση διαφήμισης** 'Ναι' (**48%**) και 'Όχι' (**52%**)
- ii. **Ενίσχυση κοινωνικής αποδοχής** 'Ναι' (**27%**) και 'Όχι' (**73%**)
- iii. **Μεγαλύτερη ευαισθησία προς το περιβάλλον** 'Ναι' (**73%**) και 'Όχι' (**27%**)
- iv. **Μείωση κόστους** 'Ναι' (**50%**) και 'Όχι' (**50%**)

ν. **Άλλο** 'Ναι' (**2%**) και 'Όχι' (**98%**) , εκ των οποίων μία επιχείρηση απάντησε 'Προσωπική ικανοποίηση' και μία επιχείρηση 'Νέες έρευνες'. (Βλέπε διάγραμμα 1.4). (Βλέπε διάγραμμα 1.12).

Διάγραμμα 1.12 (Είναι σημαντικοί οι παρακάτω λόγοι για την υιοθέτηση της πράσινη επιχειρηματικότητας από μία επιχείρηση ;)

5.4 Συμπεράσματα

Συμπεράσματα για τη πόλη του Ηρακλείου

Στο 1^ο ερευνητικό ερώτημα (Τι γνώμη έχουν οι επιχειρήσεις για την ανάπτυξη της πράσινης επιχειρηματικότητας στη περιοχή τους ;): Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν από τις επιχειρήσεις, διαπιστώθηκε ότι το (57%) των επιχειρήσεων πιστεύει ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί 'Λίγο' στην Ελλάδα γενικότερα, σχετικά με τις δυνατότητες που υπάρχουν για την ανάπτυξη της. Όσον αφορά την πόλη που δραστηριοποιούνται με ποσοστό (52%), πιστεύουν επίσης ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί 'Λίγο' σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας.

Στο 2ο ερευνητικό ερώτημα (Έχουν υιοθετήσει πράσινες δραστηριότητες ;): Διαπιστώθηκε ότι το (41%) των επιχειρήσεων απάντησε 'Λίγο' στην ερώτηση αυτή καθώς και το (32%) απάντησε 'Αρκετά' στην ίδια ερώτηση. Η πιο συνηθισμένη απάντηση σχετικά με τις δραστηριότητες που υιοθετούνται είναι οι 'Λάμπες τεχνολογίας LED' με (81%) και οι ανακυκλώσιμες συσκευασίες με (46%).

Στο 3^ο ερευνητικό ερώτημα (Για ποιο λόγο έχουν υιοθετήσει πράσινες δραστηριότητες στην επιχείρησή τους ;): Από τις απαντήσεις που δόθηκαν στις ερωτήσεις 11 και 13 του ερωτηματολογίου προέκυψε ότι το (56%) των επιχειρήσεων πιστεύει πως θα αυξηθούν μακροπρόθεσμα τα κέρδη τους καθώς και λόγω της ευαισθησίας τους προς το περιβάλλον με ποσοστό (75%).

Στο 4^ο ερευνητικό ερώτημα (Δίνονται κίνητρα από την κοινωνία για την ανάπτυξη πράσινων δραστηριοτήτων ;): Η απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα απαντάται από τις ερωτήσεις 5, 6 του ερωτηματολογίου και διαπιστώθηκε πως το (64%) των επιχειρήσεων υποστηρίζουν ότι δεν δίνονται κίνητρα για την υιοθέτηση πράσινων δραστηριοτήτων. Το (36%) το οποίο πιστεύει πως δίνονται κίνητρα, υποστηρίζει πως αυτό γίνεται μέσω της 'Κοινωνικής υποστήριξης' (20%) και των επιδοτήσεων μέσω ΕΣΠΑ (15%).

Συμπεράσματα για τη πόλη της Ρόδου

Στο 1^ο ερευνητικό ερώτημα (Τι γνώμη έχουν οι επιχειρήσεις για την ανάπτυξη της πράσινης επιχειρηματικότητας στη περιοχή τους ;): Οι απαντήσεις δίνονται από τα αποτελέσματα των ερωτήσεων 2, 3. Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων πιστεύουν ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί σχετικά 'Λίγο' στην Ελλάδα (42%). Επίσης, παραπάνω από τις μισές επιχειρήσεις της Ρόδου πιστεύουν ότι δεν έχει αναπτυχθεί 'Καθόλου' η πράσινη επιχειρηματικότητα σε σύγκριση με άλλα μέρη (52%).

Στο 2ο ερευνητικό ερώτημα (Έχουν υιοθετήσει πράσινες δραστηριότητες ;): Οι απαντήσεις δίνονται από τα αποτελέσματα των ερωτήσεων 4 και 8. Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων (47%) υιοθετούν σε μικρό βαθμό 'Λίγο' δραστηριότητες όσον αφορά τη προστασία του περιβάλλοντος. Επιπλέον, οι περισσότερες επιχειρήσεις δεν εφαρμόζουν ούτε χρησιμοποιούν τέτοιες δραστηριότητες. Οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν όμως τέτοιες ενέργειες, χρησιμοποιούν περισσότερο τις λάμπες τεχνολογίας LED (55%) και ανακυκλώσιμες συσκευασίες (50%).

Στο 3^ο ερευνητικό ερώτημα (Για ποιο λόγο έχουν υιοθετήσει πράσινες δραστηριότητες στην επιχείρησή τους ;): Οι απαντήσεις προκύπτουν από τις ερωτήσεις 11 και 13. Σχεδόν 6 στις 10 επιχειρήσεις πιστεύουν ότι θα αυξήσουν σε 'Μακροπρόθεσμο διάστημα' τα κέρδη τους μέσα από τη στρατηγική της πράσινης επιχειρηματικότητας (61%). Και σχεδόν οι μισές επιχειρήσεις, οι οποίες συμμετείχαν στην έρευνα, πιστεύουν ότι η υιοθέτηση της πράσινης επιχειρηματικότητας έχει διάφορα οφέλη. Η 'Μείωση κόστους' (50%) και η 'Ενίσχυση διαφήμισης' (48%), είναι οι επικρατέστεροι λόγοι για την υιοθέτηση της πράσινης επιχειρηματικότητας.

Στο 4^ο ερευνητικό ερώτημα (Δίνονται κίνητρα από την κοινωνία για την ανάπτυξη πράσινων δραστηριοτήτων ;): Η απάντηση βρίσκεται στις ερωτήσεις 5 και 6. 3 στις 4 επιχειρήσεις υποστηρίζουν ότι δεν δίνονται κίνητρα για την υιοθέτηση δραστηριοτήτων σχετικά με τη προστασία του περιβάλλοντος. Όμως, οι λιγοστές επιχειρήσεις που υποστηρίζουν ότι δίνονται κίνητρα, πιστεύουν ότι η 'Κοινωνική στήριξη' (15%) υπερσχύει έναντι των 'Επιδοτήσεων μέσω ΕΣΠΑ' (14%).

Κεφάλαιο 6ο

Σύγκριση αποτελεσμάτων

6.1 Σύγκριση δευτερογενής με πρωτογενής έρευνα

Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται σύγκριση μεταξύ των πρωτογενών και των παλαιότερων ερευνών που βρέθηκαν και μελετήθηκαν για την κάθε πόλη ξεχωριστά. Η σύγκριση αυτή γίνεται και για τις δυο πόλεις ώστε να υπάρξουν έγκυρα αποτελέσματα και να αποδοθούν, όσο το δυνατό καλύτερα γίνεται, οι διαφορές μεταξύ των δύο ερευνών.

6.1.1 Μελέτη περίπτωσης : Πόλη της Ηρακλείου

Από τη σύγκριση των δευτερογενών ερευνών με τη πρωτογενή έρευνα που πραγματοποιήθηκαν στην πόλη του Ηρακλείου, προέκυψαν αποτελέσματα που αποδεικνύουν ότι υπάρχουν διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα στις δυο αυτές έρευνες.

Οι ομοιότητες που προέκυψαν είναι :

- Οι επιχειρήσεις του Ηρακλείου γνώριζαν τι είναι πράσινη επιχειρηματικότητα.
- Υποστηρίχθηκε και στις δυο έρευνες ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί 'Λίγο' σχετικά με τις δυνατότητες που υπάρχουν στην Ελλάδα.
- Οι επιχειρήσεις υιοθετούν πράσινες δραστηριότητες σε μεγάλο ποσοστό, με τις επικρατέστερες δραστηριότητες να είναι οι 'Λάμπες τεχνολογίας LED' η 'Ανακύκλωση' και οι 'Ανακυκλώσιμες συσκευασίες'.
- Πιστεύεται ότι με την υιοθέτηση δραστηριοτήτων πράσινης επιχειρηματικότητας μπορεί να υπάρξει και αύξηση των κερδών τους μακροπρόθεσμα.
- Υποστηρίζουν ότι οι επιχειρήσεις που υιοθετούν τέτοιες δραστηριότητες δεν μειονεκτούν σε τίποτα απέναντι στις επιχειρήσεις που δεν υιοθετούν πράσινες δραστηριότητες.

Οι διαφορές που προέκυψαν από τη σύγκριση αυτή, είναι:

- Στις παλαιότερες έρευνες αποδείχθηκε ότι οι επιχειρήσεις που υιοθετούσαν πράσινες δραστηριότητες, το έκαναν με σκοπό την περαιτέρω αύξηση της διαφήμισης τους, ενώ στην πρωτογενή έρευνα προέκυψε ότι οι επιχειρήσεις τις εφαρμόζουν λόγω της μεγαλύτερης ευαισθησίας τους για το περιβάλλον.
- Στην πρωτογενή έρευνα, μόλις το 45% των επιχειρήσεων εκπαιδεύει το προσωπικό της σχετικά με τη στάση που διατηρεί η επιχείρηση απέναντι στο περιβάλλον, ενώ σε παλαιότερες έρευνες το ποσοστό αυτό ήταν σε πολύ αυξημένα επίπεδα με ποσοστό 89%.
- Στην πρωτογενή έρευνα, μειωμένο ήταν και το ποσοστό των επιχειρήσεων που παίρνουν επιδοτήσεις με σκοπό την υιοθέτηση πράσινων δραστηριοτήτων που ανέρχονταν μόλις στο 15% των επιχειρήσεων σε σχέση με παλαιότερα που το ποσοστό αυτό ήταν 40%.

6.1.2 Μελέτη περίπτωσης: Πόλη του Ρόδου

Όπως αναφέραμε παραπάνω, στα κεφάλαια 4.4 και 4.4.1, η μελέτη περίπτωσης, που αφορά τη πόλη της Ρόδου, δεν μπορεί να συγκριθεί. Ο λόγος για τον οποίο δεν μπορεί να συγκριθεί η πρωτογενής έρευνα, είναι ότι δεν υπάρχει κάποια δευτερογενής έρευνα, παρόμοια ή σχετική, τα τελευταία χρόνια ή παλαιότερα με την οποία θα μπορούσε να συγκριθεί. Έτσι, δεν μπορεί να γίνει η σύγκριση για τη πόλη της Ρόδου.

6.2 Σύγκριση αποτελεσμάτων πρωτογενών ερευνών Ηρακλείου - Ρόδου

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία των αποτελεσμάτων, από τη πρωτογενή έρευνα, προέκυψαν τα εξής στοιχεία:

- Αποδείχθηκε ότι οι επιχειρήσεις του Ηρακλείου και της Ρόδου, έχουν την ίδια άποψη σχετικά με το ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί 'Λίγο' στην Ελλάδα. Αυτή η άποψη υποστηρίζεται από τη πλειοψηφία των επιχειρήσεων με ποσοστά (57%) και (42%).
- Παρουσιάζεται διαφορετική άποψη ανάμεσα στις δύο πόλεις, όσον αφορά την ανάπτυξη της πράσινης επιχειρηματικότητας σε κάθε πόλη ξεχωριστά. Το Ηράκλειο με (52%) υποστηρίζει ότι έχει αναπτυχθεί 'Λίγο', ενώ στη Ρόδο με το ίδιο ποσοστό, υποστηρίζεται ότι δεν έχει αναπτυχθεί 'Καθόλου'.
- Οι επιχειρήσεις των δύο πόλεων, με ποσοστά 41% (Ηράκλειο) και 47% (Ρόδος), υιοθετούν δραστηριότητες σχετικά με τη προστασία του περιβάλλοντος. Οι επικρατέστερες δραστηριότητες που υιοθετούνται από τις επιχειρήσεις είναι οι 'Λάμπες LED' και οι 'Ανακυκλώσιμες συσκευασίες' με ποσοστά 81% και 46% για το Ηράκλειο και με ποσοστά 55% και 50% για τη Ρόδο αντίστοιχα.
- Οι επιχειρήσεις των δύο πόλεων στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε με ποσοστά 56% (Ηράκλειο) και 61% (Ρόδος) πιστεύουν ότι με τη πράσινη

επιχειρηματικότητα μπορεί να αποφέρει αύξηση των κερδών τους σε μακροπρόθεσμο διάστημα.

- Οι επιχειρήσεις του Ηρακλείου πιστεύουν ότι η ‘Μεγαλύτερη ευαισθησία προς το περιβάλλον’ με ποσοστό 75% είναι από τους σημαντικότερους λόγους υιοθέτησης πράσινων δραστηριοτήτων στην επιχείρησή τους, ενώ οι επιχειρήσεις της Ρόδου υποστηρίζουν ότι η ‘Μείωση του κόστους’ και ‘Ενίσχυση διαφήμισης’ με ποσοστά 50% και 48% αντίστοιχα, είναι βασικοί λόγοι για υιοθέτηση τέτοιων δραστηριοτήτων.
- Αμφότερες, οι επιχειρήσεις και στις δύο πόλεις, υποστηρίζουν ότι δεν δίνονται κίνητρα για υιοθέτηση τέτοιων δραστηριοτήτων με ποσοστά 64% (Ηράκλειο) και 75% (Ρόδος).
- Το ποσοστό των επιχειρήσεων που υποστηρίζουν ότι δίνονται κίνητρα για την υιοθέτηση πράσινων δραστηριοτήτων μέσω της ‘Κοινωνικής υποστήριξης’ και ‘Επιδοτήσεων μέσω ΕΣΠΑ’ είναι για τη πόλη του Ηρακλείου με ποσοστά (20%) και (15%), όπως και για τη Ρόδο, με ποσοστά (15%) και (14%) αντίστοιχα.

6.3 Συμπεράσματα

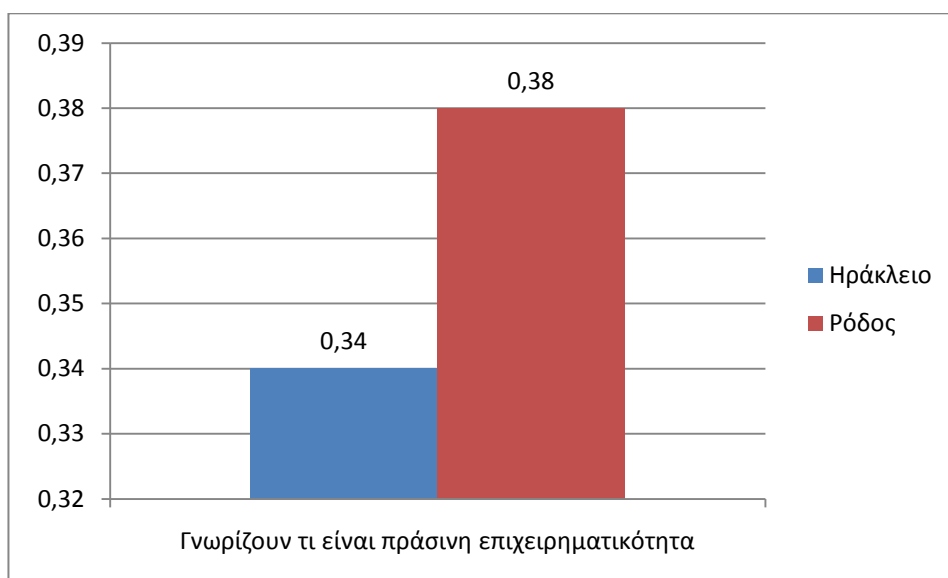
Η παραπάνω σύγκριση των αποτελεσμάτων από τις επιχειρήσεις των δύο πόλεων όπου έλαβαν μέρος στην έρευνα, προέκυψαν διάφορα συμπεράσματα όπου αποδείχθηκε ότι οι δύο πόλεις έχουν πολλά κοινά χαρακτηριστικά αλλά και αρκετές διαφορές όσον αφορά τις επιχειρήσεις. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν είναι τα εξής:

- Υπάρχει εξέλιξη σε ότι αφορά τη πράσινη επιχειρηματικότητα. Οι επιχειρήσεις ολοένα και περισσότερο καταλαβαίνουν πόσο σημαντική είναι η πράσινη επιχειρηματικότητα τόσο για το περιβάλλον όσο για τις ίδιες και τη κοινωνία γενικότερα.
- Και στις δύο πόλεις υπάρχει έλλειψη ενημέρωσης, καθώς η πλειοψηφία των επιχειρήσεων δεν κατέχει αρκετές γνώσεις και πληροφορίες, σε ότι αφορά τη πράσινη επιχειρηματικότητα.
- Οι επιχειρήσεις προσπαθούν να υιοθετήσουν πράσινες δραστηριότητες από τις πιο απλές έως τις πιο σύνθετες και δαπανηρές ώστε να προστατεύσουν το περιβάλλον.
- Εκτός από τους ίδιους τους επιχειρηματίες, πλέον και οι υπάλληλοι στις επιχειρήσεις ενστερνίζονται την ίδια αντίληψη, διότι αντιλαμβάνονται πόσο σημαντικό είναι το περιβάλλον.
- Παρατηρείται η προσπάθεια για εφαρμογή μελλοντικών ενεργειών που θα βελτιώσουν ακόμα περισσότερο την εξέλιξη της στρατηγικής αυτής.
- Υπάρχουν κίνητρα τα οποία βοηθούν τις επιχειρήσεις ώστε να υιοθετήσουν τη στρατηγική της πράσινης επιχειρηματικότητας, όμως δεν υπάρχει κάποια ενημέρωση ή προώθηση αυτών των κινήτρων προς τις επιχειρήσεις.
- Τα κίνητρα που δίνονται είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την υιοθέτηση πράσινων δραστηριοτήτων, όμως η πίστη για αύξηση των κερδών σε

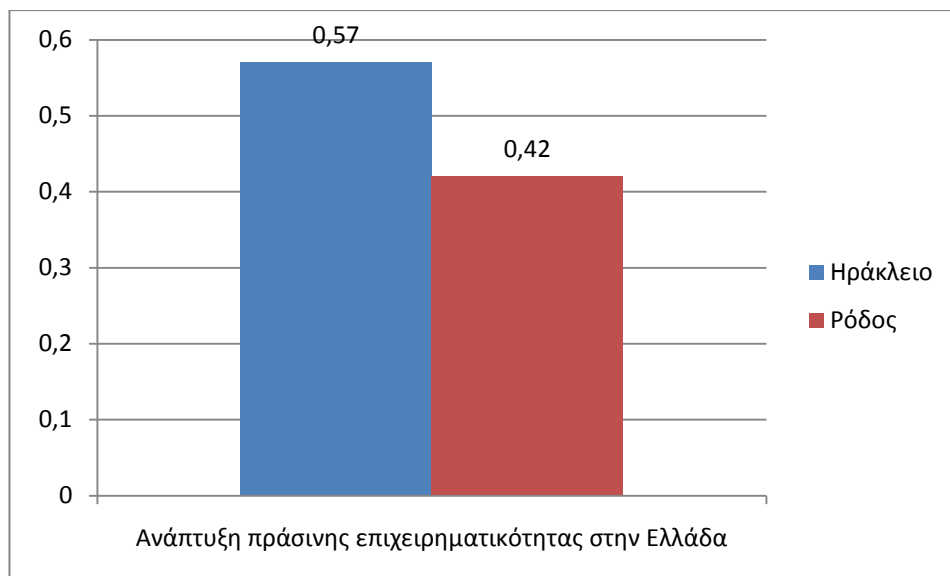
μακροπρόθεσμο χρονικό διάστημα , αποτελεί ένα πολύ δελεαστικό κίνητρο για τις επιχειρήσεις που επενδύουν στη στρατηγική της πράσινης επιχειρηματικότητας.

- Οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν δραστηριότητες για τη προστασία του περιβάλλοντος, είναι σε μεγάλο βαθμό ικανοποιημένες, όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων αυτών, κάτι το οποίο της προωθεί ώστε να εφαρμόσουν περαιτέρω δραστηριότητες για το περιβάλλον.

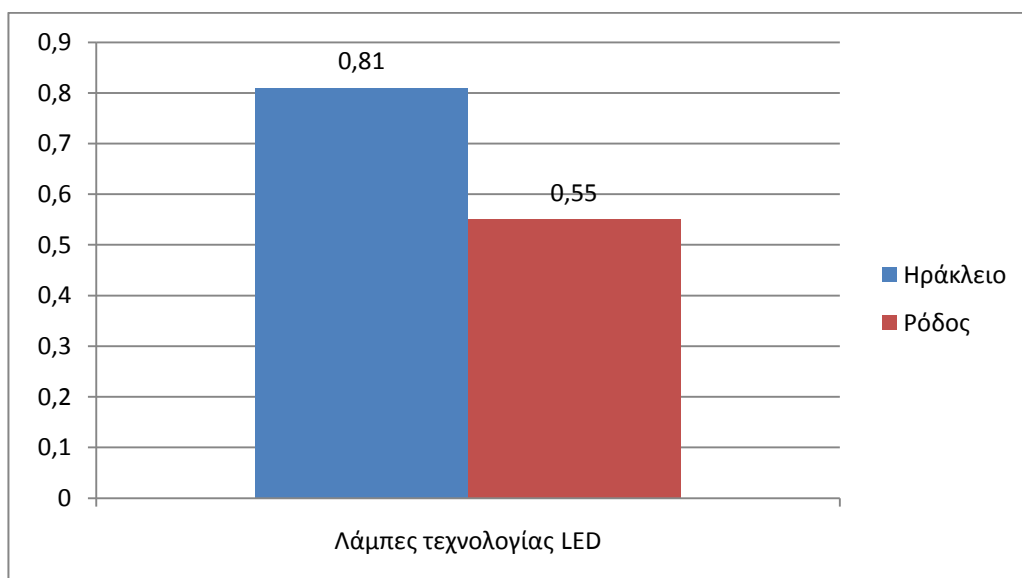
Στη συνέχεια παραθέτονται σε διαγράμματα τα αποτελέσματα της σύγκρισης των ερευνητικών ερωτημάτων.

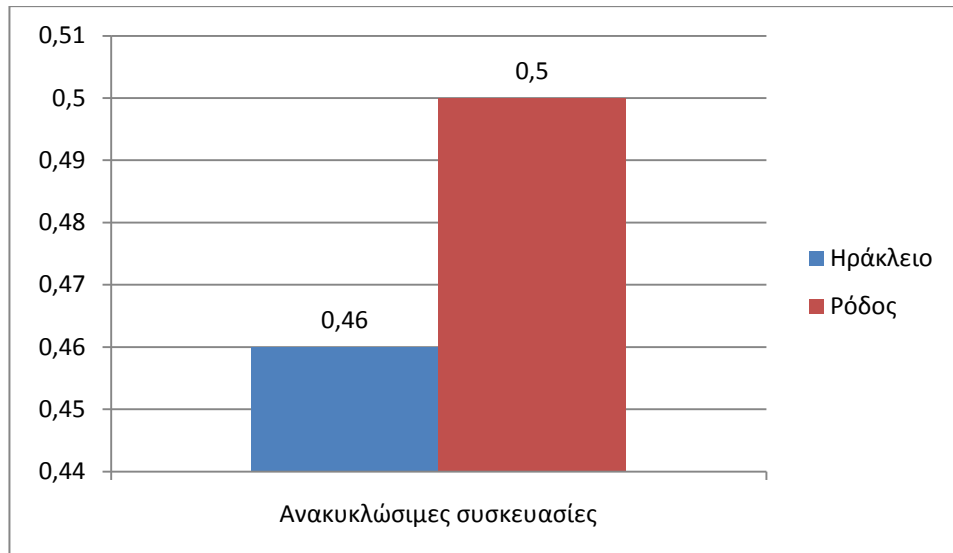
Διάγραμμα 1.13 (Σύγκριση των δύο πόλεων σχετικά με το αν γνωρίζουν τι είναι πράσινη επιχειρηματικότητα)

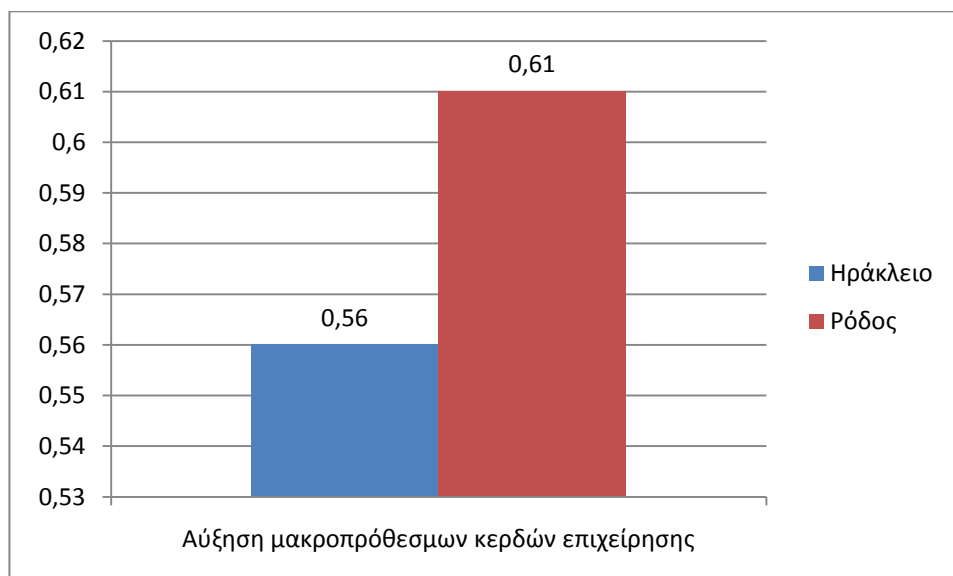
Διάγραμμα 1.14 (Σύγκριση των δύο πόλεων σχετικά με την ανάπτυξη της πράσινης επιχειρηματικότητας)

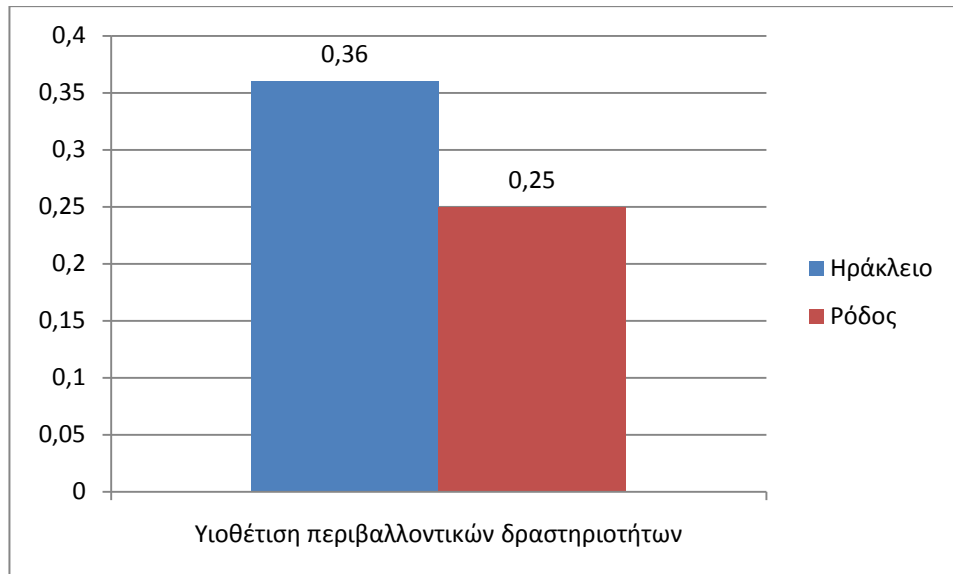
Διάγραμμα 1.15 (Σύγκριση των δύο πόλεων σχετικά με τη χρήση λαμπών τεχνολογίας LED)

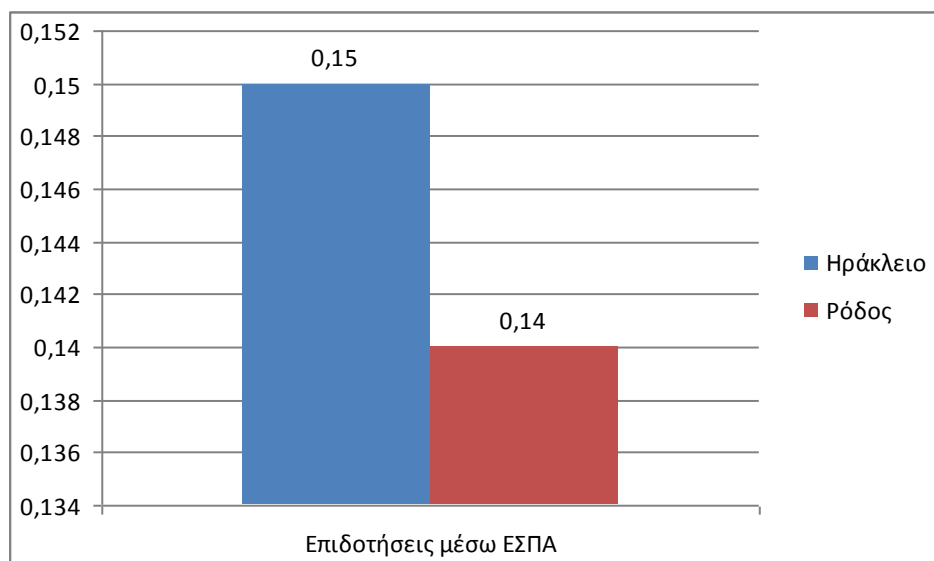
Διάγραμμα 1.16 (Σύγκριση των δύο πόλεων σχετικά με τη χρήση ανακυκλώσιμων συσκευασιών)

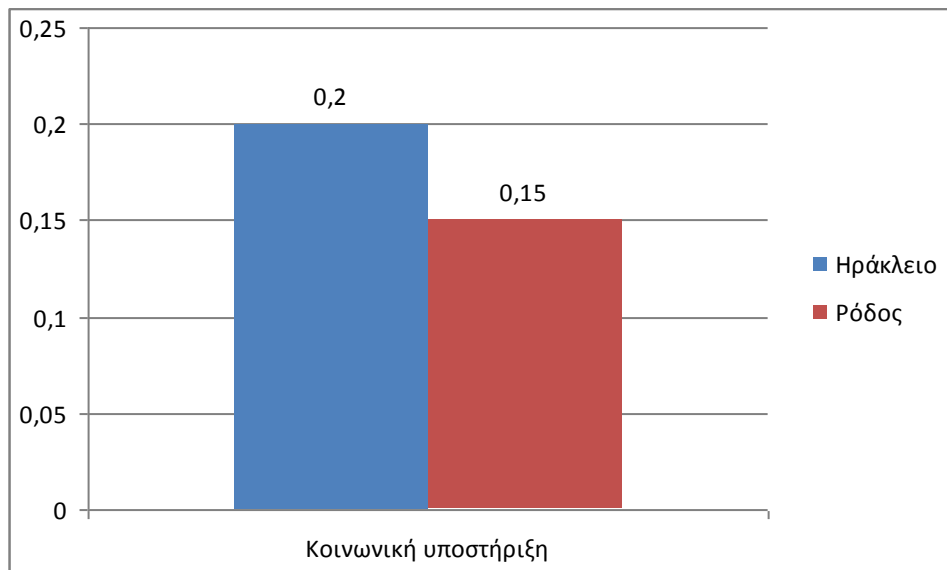
Διάγραμμα 1.17 (Σύγκριση των δύο πόλεων σχετικά με τη γνώμη τους για την αύξηση των μακροπρόθεσμων κερδών τους)

Διάγραμμα 1.18 (Σύγκριση των δύο πόλεων σχετικά με την υιοθέτηση περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων)

Διάγραμμα 1.19 (Σύγκριση των δύο πόλεων σχετικά με τη γνώμη τους για τις επιδοτήσεις ΕΣΠΑ)

Διάγραμμα 1.20 (Σύγκριση των δύο πόλεων σχετικά με τη γνώμη τους για τη κοινωνική υποστήριξη)

Κεφάλαιο 7°

7.1 Πίνακας συντομεύσεων

Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Ε.Τ	Ελληνικό Επενδυτικό Ταμείο
ΕΠΕ	Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΜΠΕ	Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΣΠΔ	Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης
CO2	Διοξείδιο του άνθρακα
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
HCSO	Hungarian Central Statistical Office
IEA	International Energy Agency
ISO	International Standards Organization
KEY CARD	Κάρτα Κλειδί
OECD	Organization for Economic Co-operation Development

7.2 Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Tarian Management Systems. 2013. *BS 8555 Seren Scheme*. United Kingdom : [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο <http://www.serenscheme.com/files/BS%208555%20Scheme%20Requirements.pdf> [πρόσβαση 27 Σεπτεμβρίου 2014].

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Αθανασοπούλου Α., 2011. Πράσινη Επιχειρηματικότητα & οι επιπτώσεις της στην απασχόληση. Πειραιάς : *Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στη Διοίκηση Ολικής Ποιότητας (MBA TQM)* , τμήμα Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων Πανεπιστήμιο Πειραιά [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο <http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/4460/1/Athanasopoulou.pdf> [πρόσβαση 22 Σεπτεμβρίου 2014].
2. Βαξεβανίδου Μ., 2011. *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη*. Αθήνα : Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε. [πρόσβαση 17 Σεπτεμβρίου 2014].
3. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, 2008. Πράσινη Επιχειρηματικότητα. *ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ*. (67) σ.σ. 24. [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο http://helios-eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/7254/2/EKT_IRT_67.pdf [πρόσβαση 12 Μαρτίου 2014].
4. Εθνικό παρατηρητήριο για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, 2008. Εγχειρίδιο πράσινης επιχειρηματικότητας για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. *ΕΟΜΜΕΧ Σειρά Πράσινη Επιχειρηματικότητα* [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο <http://www.solon.org.gr/index.php/2008-07-16-12-40-26/68-2008-07-15-14-48-24/1744-egxeiridio-pr-epixeiriamatikotitas.html> [πρόσβαση 10 Μαρτίου 2014].
5. Ζήσης Ι., 2003. *Πράσινο επιχειρείν* : Εκδόσεις Mare , Αθήνα [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο http://www.solon.org.gr/downloads/Prasino%20Epixeirein_Zisis%20Giannis_solon.org.gr%200-502.pdf [πρόσβαση 10 Μαρτίου 2014].
6. Καραμέρης Κ., 2008. Αθήνα : *Διαχείριση & Προστασία Περιβάλλοντος* [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο http://blogs.sch.gr/kkiourtsis/files/2011/06/diaxeirisi_perivallontos_ekpaideytiko_yliko.pdf [πρόσβαση 26 Μαΐου 2014].
7. Κουλιδής Α., 2012. Ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στο σχεδιασμό έργων υποδομής και παραγωγικών δραστηριοτήτων: νομικό πλαίσιο, έμπρακτες εφαρμογές και η συμβολή της υπολογιστικής μηχανής. Αθήνα : *Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος* [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο compmech.chemeng.ntua.gr/tools/getfile.php?file=7 [πρόσβαση 1 Οκτωβρίου 2014].
8. Κουργιαντάκης Μ., 2010. Ηράκλειο : *Ενδεικτικός Οδηγός Συγγραφής Εργασιών , Σεμινάριο Τελειοφοίτων Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων – ΤΕΙ Κρήτης* [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο http://www.sdo.teicrete.gr/dep/images/stories/docs/odigos_siggrafis_seminario.pdf [πρόσβαση 10 Μαρτίου 2014].
9. Λαγογιάννη Σ., 2012. Αξιολόγηση της Περιβαλλοντικής Πολιτικής στη Ελλάδα. Άγιος Νικόλαος : *ΤΕΙ Κρήτης , Παράρτημα Αγίου Νικολάου , Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Ασφαλιστικής* [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/fi/2012/LagogianniStella/attached-document-1343747779-262251-11671/Lagogiannh_Stiliani2012.pdf [πρόσβαση 30 Μαΐου 2014].

10. Μανουσάκη Ε., Βελτιστοποίηση διεργασιών και ορθολογική εκμετάλλευση πόρων : πράσινες λύσεις ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των επιχειρήσεων. Αθήνα : Πανεπιστήμιο Πειραιά , Τμήμα Βιομηχανικής Διοίκησης Και Τεχνολογίας , Οργάνωση Και Διοίκηση Βιομηχανικών Συστημάτων Logistics: Εφοδιασμός Και Διακίνηση Προϊόντων [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο <http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/5615/1/Manousaki.pdf> [πρόσβαση 30 Σεπτεμβρίου 2014].
11. Μαρθαλαμάκης Ζ., Μάλλιος Π., 2012, Πράσινα Ξενοδοχεία και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στους νομούς Ηλείας και Ηρακλείου. Ηράκλειο : Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης , Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας , Τμήμα Εμπορίας και Διαφήμισης [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο <http://www.csringreece.gr/files/research/CSR-1358932910.pdf?user=..> [πρόσβαση 10 Μαρτίου 2014].
12. Οικονομικό πανεπιστήμιο Αθηνών, 2011. Αθήνα : [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο <http://www.mke.aueb.gr/%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B5%CF%87%CF%8C%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1> [πρόσβαση 12 Μαρτίου 2014].
13. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΔΠ). Εργαστήριο Διαχείρισης Αποβλήτων [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο <http://www.env.aegean.gr/eda/envirohelp/greece/bestpractices/EnvironmentalManagementSystem.html> [πρόσβαση 27 Σεπτεμβρίου 2014].
14. Σιδεράτου Ε., 2011. Πράσινη ανάπτυξη και επιχειρηματικότητα : Η περίπτωση της Ελλάδας. Αθήνα : Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο , Πανεπιστήμιο Πειραιώς [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο <http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/5558/1/Sideratou.pdf> [πρόσβαση 12 Μαρτίου 2014].
15. Τσουκάλης Μ., Μαλαγκωνιάρη Ό., Κωνσταντούρας Χ., 2013 Πράσινη ανάπτυξη / Επιχειρηματικότητα στους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Ηράκλειο : Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας Τμήμα Διοίκησης επιχειρήσεων – ΤΕΙ Κρήτης. [πρόσβαση 17 Σεπτεμβρίου 2014].

Νομοθεσία 3^{ου} Κεφαλαίου

1. EU law and publications, [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32003L0035> [πρόσβαση 1 Οκτωβρίου 2014].
2. EU law and publications, [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0114:0135:EN:PDF> [πρόσβαση 1 Οκτωβρίου 2014].
3. Βουλή ⁽¹⁾, 1986. Νόμος 1650/86. ΦΕΚ, 10 Οκτωβρίου 1986 σσ. 1-30. [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο http://www.mio-ecsde.org/epeaek09/basic_docs/el_legislation-1650-1986.pdf. [πρόσβαση 1 Οκτωβρίου 2014].
4. Βουλή ⁽²⁾, 2002. Νόμος ΥΠ'ΑΡΙΘ. 3010. ΦΕΚ, 25 Απριλίου 2002 σσ. 1-12. [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=wPAncvEr3FQ%3D&tabid=330&language=el-GR>. [πρόσβαση 1 Οκτωβρίου 2014].
5. Βουλή ⁽³⁾, 2011. Νόμος ΥΠ'ΑΡΙΘ. 4014. ΦΕΚ, 21 Σεπτεμβρίου 2011 σσ. 1-36 [Διαδίκτυο] Διαθέσιμο στο <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=Y1xOrJ90MSE%3D&tabid=506>. [πρόσβαση 1 Οκτωβρίου 2014].
6. Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, 1997. Οδηγία 97/11/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 3/3/1997 περί τροποποίησης της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, Βρυξέλλες, Βέλγιο 3 Μαρτίου 1997. Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης : Βρυξέλλες [Διαδίκτυο],

Διαθέσιμο στο users.uoa.gr/~gdellis/C/4_Odigia_97_11_EK.doc [πρόσβαση 1 Οκτωβρίου 2014].

7. Συμβούλιο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1985. *Οδηγία του συμβουλίου της 27/6/1985 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (85/337/ΕΟΚ)*, Βρυξέλλες, Βέλγιο 27 Ιουνίου 1985. Συμβούλιο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων : Βρυξέλλες [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο <http://www.prosodol.gr/sites/prosodol.gr/files/85-337-EOK.pdf> [πρόσβαση 1 Οκτωβρίου 2014].

Κεφάλαιο 8^ο

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο επιχειρήσεων

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ερωτηματολόγιο διερευνά τη πράσινη επιχειρηματικότητα στο πλαίσιο της πτυχιακής εργασίας με τίτλο «Πράσινη επιχειρηματικότητα : Περίπτωση σύγκρισης της πόλης του Ηρακλείου με τη πόλη της Ρόδου».

Παρακαλώ απαντήστε με ειλικρίνεια. Τα στοιχεία που θα συλλέγουν, θα χρησιμοποιηθούν με εμπιστευτικό τρόπο.

ΜΕΡΟΣ Α: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Είδος επιχείρησης

.....

2. Αριθμός εργαζομένων

0-3

4-12

13-20

21-50

50 >

ΜΕΡΟΣ Β: ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΑΠΟΨΗ ΤΟΥΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΥΤΗ.

1. Γνωρίζεται τι είναι πράσινη επιχειρηματικότητα;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

2. Πιστεύετε ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί επαρκώς στην Ελλάδα;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

3. Πιστεύετε ότι η πράσινη επιχειρηματικότητα έχει αναπτυχθεί επαρκώς στη πόλη που δραστηριοποιείστε σε σύγκριση με άλλα μέρη ;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

4. Υιοθετείτε στην επιχείρησή σας δραστηριότητες σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

5. Δίνονται κίνητρα για την υιοθέτηση τέτοιων δραστηριοτήτων ;

Ναι Όχι

6. Αν ναι, με ποιο τρόπο ;

Επιδοτήσεις μέσω ΕΣΠΑ

Κοινωνική υποστήριξη

Άλλο (προσδιορίστε) _____

7. Έχετε ενημερώσει / εκπαιδεύσει το προσωπικό σας σχετικά με τη στάση της επιχείρησής απέναντι στο περιβάλλον;

Ναι Όχι

8. Ποια από τα παρακάτω χρησιμοποιεί η επιχείρησή σας για την περιβαλλοντική προστασία;

Λάμπες τεχνολογίας LED

Αισθητήρες κίνησης για τον φωτισμό

Ανακύκλωση λαδιού

Ανακυκλώσιμες συσκευασίες

Συστήματα καθαρισμού

Οικολογικά καθαριστικά

Κίνητρα για ανακύκλωση

Αντικατάσταση μηχανημάτων πετρελαίου με μηχανήματα φυσικού αερίου/υγραερίου

Άλλο (προσδιορίστε) _____

9. Προβάλετε τις πρωτοβουλίες της επιχείρησής σας ως προς το περιβάλλον στους πελάτες σας ;

Ναι

Όχι

10. Αν ναι, με ποιο μέσο;

Ανάρτηση σε ιστοσελίδα της επιχείρησής σας

Σε διάφορα περιοδικά / εφημερίδες

Άλλο (προσδιορίστε) _____

11. Πιστεύετε ότι με την πράσινη επιχειρηματικότητα μπορούν να αυξηθούν μακροπρόθεσμα τα κέρδη της επιχείρησής σας;

Ναι

Όχι

12. Πιστεύετε ότι οι επιχειρήσεις που υιοθετούν / εφαρμόζουν περιβαλλοντικά προγράμματα μειονεκτούν έναντι των άλλων λόγω του κόστους των επενδύσεών τους;

Καθόλου Λίγο

Αρκετά

Πολύ

Πάρα πολύ

13. Είναι σημαντικοί οι παρακάτω λόγοι για την υιοθέτηση της πράσινης επιχειρηματικότητας από μια επιχείρηση ;

Ενίσχυση διαφήμισης

Ενίσχυση κοινωνικής αποδοχής

Μεγαλύτερη ευαισθησία προς το περιβάλλον

Μείωση κόστους

Άλλο (προσδιορίστε) _____

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ